

**PÄRNU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	7
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	14
4	Kogude kujundamine	20
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	28
6	Raamatukogu turundus.....	39
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	40

1 Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

2024. aasta oli Pärnumaa raamatukogudele tegus. Osaleti maakondlikes kui üleriigilistes tegevustes.

Pärnumaa raamatukogud võtsid ürituste ja väljapanekute korraldamisega osa järgmistest tähtpäevadest: uudishimupäev, Eesti Kirjanduse päev, Põhjamaade kirjandusnädal, raamatukogupäevad, täiskasvanud õppija nädal, emakeelepäev. Laialdast osavõttu leidis üleskutse kanda Eesti Vabariigi aastapäeva nädalal rahvarõivaid ja kirikindaid – sellest tulenevalt eksponeeriti paljudes raamatukogudes ka omavalmistatud kirikindaid.

Suur mõistatamismäng “Avasta Eesti raamatukogusid!” tõi raamatukogudesse uusi külastajaid, kes olid väga positiivselt üllatunud, et on nii palju eriilmelisi raamatukogusid ja samas kiideti sõbralikke raamatukogude töötajaid.

Paljude Pärnumaa raamatukogude jaoks oli 2024. aasta märksõnaks ka kogukonna kaasamine. Korraldati kogukonda kaasates mitmesuguseid üritusi, näituseid ja kohtumisi tuntud inimestega. Need on eriti väikestes maaraamatukogudes väga olulised tegevused, mis toovad inimesi kokku ja pakuvad vaheldust ning aitavad tekitada kogukonnatunnet. Lasteteeninduse poole pealt olid üle Pärnumaal olulised aktiivse ja suure osavõtu poolest Lugemisisu programm, ettelugemispäev, Nukitsa konkurss.

Pärnu Keskraamatukogu sai 115. aastaseks, mille puhul korraldati konverents „Raamatute raamid vol. 3: tehisintellekt ja raamatud“.

Suvel paigaldati Pärnu Keskraamatukogu 2. korrusele iseteenindusautomaat, mis võimaldab lugejatel iseseisvalt raamatuid, sealhulgas ka mitme kaupa laenutada ja tagastada.

Raamatukogupäevade avaüritusel Valgas toimunud raamatukoguhoidjate kirjanduslikul mälumängul saavatus Pärnu Keskraamatukogu võistkond esimese koha, Pärnumaa võistkond kolmanda koha.

2024. aastal pälvis Tori Valla Raamatukogu mitmeid tunnustusi:

Sindi raamatukogu – Tori valla kultuuriedendaja

Tori Valla Raamatukogu - Pärnumaa Aasta Õppijasõbralik tööandja 2024 eripremia;

Sindi haruraamatukogu raamatukoguhoidja Reelika Kullerkan pälvis Aasta lasteraamatukoguhoidja 2024 nominendi tiitli;

Raamatukogu direktor pälvis Pärnumaa Aasta Maaraamatukoguhoidja tiitli 2024 ja Aasta Maaraamatukoguhoidja 2024 nominendi tiitli.

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

Kultuuririkkuse aasta – korraldati teemakohaseid raamatute väljapanekuid, näitusi, lugejamänge ja üritusi. Ettelugemispäeval loeti erinevate maade muinasjutte.

Pärnu Keskraamatukogus oli teema-aasta puhul hulgaliselt näituseid: kultuuririkkuse aasta rahvusornamentide näitus, Stanislav Antipovi maalid „Soome-Ugri muusikamaailm pildis“, Aleksandr Titovi fotode näitus "Reis Kailashi maale", Mare Tropi dokumentaalfotonäitus „Teine vaade Hollandile“, fotonäitus „Vana Võrumaa suitsusauna kombestik, Joanna Concejo näitus "Illustratsioon? See on minu maailm!", Laura Arum-Läätse fotoseeria „Bangkok: elu veeteedel“, kunstistuudio Sotsvetie näitus "Elu värvid". Tõstamaa raamatukogus oli murdetekstidega aabitsate väljapanek ja toimus ka nende ettelugemine.

Sindi haruraamatukogu raamatukohvikus oli novembris teemaks kultuuririkkuse aasta, ka Tori valla lugemismäng „Lugemise proovikivi“ oli seotud kultuuririkkuse aastaga.

Põhja-Pärnumaa võõrustas Integratsiooni SA Keeleruleti meeskonda.

Surju raamatukogus oli aastaringne raamatunäitus „Kultuuririkkus = rahvakalendri tähtpäevad“, mis tutvustas rahvakombed väikestele ja suurtele.

Fookus teema-aastale rikastas inimeste mõtteviisi ja suunas neid laiemalt mõtlema meie kultuuririkkusele.

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

Vastavalt Pärnu linnavolikogu määrusele on Ranna raamatukogu uus nimi alates 1. novembrist 2024 Mai raamatukogu. Oluline on ka see, et lõpuks leidis lahenduse Ranna raamatukogu ruumiprobleem. Aasta algul kolis Ranna raamatukogu Mai keskusest Maxima hoonesse Riia mnt 131 ja aasta lõpul Maximast Metsa 26 vastvalminud Mai ärihoonesse, kus Pärnu Keskraamatukogu sai 10 aastaks rendile ruumid raamatukogu jaoks. Aasta vältel tegelesime Mai raamatukogu uute ruumide planeerimisega ja sisustamisega, toimus riigihange uue mööbli ostmiseks.

Iseteenindusautomaat Pärnu Keskraamatukogus võimaldab külastajatel ise raamatuid laenutada ja tagastada ning tähtaega pikendada.

Pärnu Keskraamatukogu 115 – sellele pühendatud Pärnu linna raamatukoguhoidjate kunsti- ja käsitöönäitus. Raamatukoguhoidjad nii Pärnu keskuslinnast kui osavaldadest eksponeerisid oma näputööd, mis oli väga muljetavaldav. Külastajad olid siiralt üllatunud, et raamatukoguhoidjatel nii palju andeid on.

Suureks uuenduseks Pärnu Keskraamatukogus oli muusikaosakonna, Saksa lugemissaali ja teabekirjanduse osakonna liitmine üheks suureks teabekirjanduse osakonnaks. Seoses sellega on alustatud ruumi ümberorganiseerimisega. Osakonnas toimusid muudatused personali osas, ühtlustati ka lahtiolekuajad. Muusikaosakonna tähis URRAMIS on nüüdsest muusikakogu.

Oluliseks sündmuseks oli osalemine raamatukogude projektis READ JAPAN PROJECT 2023, mille missiooniks on edendada Jaapani kultuuri ja traditsioonide mõistmist maailmas raamatute kaudu. Tulemina täienes Pärnu Keskraamatukogu fond 28 uue Jaapani teemalise ingliskeelse raamatu võrra.

Novembris korraldas President Kersti Kaljulaid Fond lähisuhtevägivalla vastase kampaania. Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonna juhataja koostas selle jaoks

lähisuhtevägivalla teemalise lugemisnimestiku, mis on avalikkusele kättesaadav Facebookis ja teabekirjanduse osakonnas.

Tori vallas oli oluline Tori Valla Raamatukogu arengukavade 2025-2028 koostamine.

Tori vallas alustas uus 6-8-aastastele mõeldud raamatusõprade ring, kus lapsed käivad koos vanematega raamatukogus koos 2x kuus. Tori raamatukogus alustas laupäevahommikune lastehommik. Tiit Tarlapi mälestus sai jäädvustatud raamatu „Tiidu duubel“ väljaandmisega koos mälestusõhtuga.

Lihulasse paigaldati raamatukapp, mille kasutamine alles kogub hoogu. Võistlesse, Paikusele, Lavassaarde ja Audrusse paigaldati uued tagastuskastid, mille kasutegurid on juba näha. Paikuse raamatukogu lugemissaal sai uued põrandalambid, mis on oluliselt parandanud lugemisvalgust.

Surjus sai kriisi ennetamiseks koostatud „Surju raamatukogu hädaolukorra lahendamise plaan”.

Põhja-Pärnumaa vallas kutsuti esmakordselt ellu seemnevahetuse aktsioon, et toetada jätkusuutlikkuse teemat ja kaasata kogukonda ressursse vahetama. Vändra Kunstigalerii alt toimusid igakuised erinevad töötoad ja koolitused ning käima sai lükatud Vändra raamatukogu mälumäng. Toimusid Vändra Hooldekodu igakuised külastused eesmärgiga tutvustada uut kirjandust, vestelda raamatutest ja viia kohale laenutatud raamatud.

Tähtis oli Põhja-Pärnumaa festival: koos erinevate ettevõtete ja ettevõtmistega ühiselt festivalil osalemine ja raamatukogu tutvustamine oli väga hea võimalus raamatukogu reklaamida, näidata erinevaid võimalusi raamatukogus aja veetmiseks.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Pärnu Keskraamatukogu Mai haruraamatukogu ruumiprobleem lahenes – jaanuarist novembrini asus raamatukogu ajutisel pinnal Maximas, kuid novembris alustati kolimist uutesse raamatukogu jaoks kujundatud ruumidesse Mai ärikeskusesse. Pärnu Keskraamatukogu sõlmis AS Tiigi Keskusega ruumide rendilepingu 10 aastaks ning linnavolikogu võttis vastu otsuse tagada lepingust tulenevad varalised kohustused. Keskraamatukogu 1. korruse põrandakate vahetati uue vastu. Keskraamatukogu läks täielikult üle RFIDile ja kasutusele võeti iseteenindusautomaat. Ümberkujundamata jäid Audru raamatukogu ruumid, kuid sellega loodame lõpule jõuda 2025. aastal.

Enamus 2024. aasta Põhja-Pärnumaa raamatukogu eesmärkidest said täidetud: nt Pärnjõe raamatukogu koliti uutesse ruumidesse, kaugtööruum Vändra raamatukogus sai valmis. Endine Vändra raamatukogu AIP arvutiruum, mis seisis pooltühjalt ja oli alakasutatud on ümber korraldatud nn kogukonna elutoaks, kus saab värsket perioodikaga tutvuda, lauamänge mängida, seintel on võimalik presenteerida erinevate kunstnike/fotograafide jt töid.

Tegemata jäi Pärnu-Jaagupi raamatukogu lasteala remont. Libatse raamatukogu uute ruumide otsingud jätkuvad, seniks on loodud võimalused Libatse raamatukogu jätkamiseks endistes ruumides, paigaldatud on õhksoojuspump ja korraldatud muud olmeküsimused nii hästi kui võimalik.

Tori vallas täideti eesmärgid läbi viia Are raamatukogu inventuur ja Tori valla raamatukogu kasutajate/mittekasutajate küsitlus. Ei täitunud Tori haruraamatukogu soov hoog sisse anda raamatukohvikule – muude tegemiste (sh kutsekoolituse läbimine) kõrvalt ei olnud raamatukoguhoidjal selleks jaksu. Sindi haruraamatukogu plaanis kooli raamatukogu ülesandeid täites panna paika koostööplaani Sindi Gümnaasiumiga – eesmärk täitus osaliselt, vajab veelgi süvenenumat koostööd.

Saarde vallas ei saanud Kilingi-Nõmme raamatukogu positiivset vastust rahvaraamatukogude kiirendi arendusprojektile, mistõttu plaanitud tegevusi ei tehtud. Surju raamatukogus vahetati raamatukogu ruumides olemasolevad valgustid välja LED-paneel valgustitega, mis on tõhusad, energiasäästlikumad ning töökeskkonna- ja loodussõbralikumad.

Kihnus seati tänu rahvaraamatukogude kiirendile sisse kaasaegse tehnoloogiaga kaugtöötuba.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Vastavalt rahulolu-uuringule on Pärnumaa raamatukogude kasutajad raamatukogude teenusega väga rahul. Vastajad olid tänulikud, et raamatukogud on avatud. Pärnu Keskraamatukogu lugejad olid murelikud Ranna raamatukogu saatuse pärast. Kiideti asjatundlikke ning sõbralikke raamatukoguhoidjaid. Väga rahul oldi sellega, et Pärnumaa raamatukogudel on tagastuskastid ja raamatukapid. Mõnede raamatukogude puhul soovitati muuta lahtiolekuaegu. Kõige rohkem vastuseid tuli Pärnu Keskraamatukogust (1367).

Pärnumaa raamatukogude rahuloluindeksid olid järgmised:

Häädemeeste vald 9,7

Kihnu vald 10

Lääneranna vald 9,6

Põhja-Pärnumaa vald 9,8

Pärnu linn 9,1

Saarde vald 9,7

Tori vald 9,9

2 Juhtimine ja personal

Maakonna nimi	1. Elanike arv	2.1 Registrikoodiga raamatukogude arv	2.2 Keskraamatukogude arv	2.3 Haruraamatukogude arv	2.4 Rändraamatukogude arv	2.Kokku (2.2+2.3+2.4)	3.Teeninduspunktid e arv
2023	87 796	10	6	37	0	43	5
2024	87 576	10	6	36	0	42	5

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Pärnumaa seitsmest KOV-ist neljas on moodustatud keskraamatukogud harukogudega. Kihnu väikevallas on üks raamatukogu. Häädemeeste vallas on ühinenud endise Häädemeeste valla raamatukogud, kuid endise Tahkuranna valla kaks raamatukogu on jäänud kumbki oma registrikoodiga. Samuti on eraldiseisev Saarde vallaga ühinenud Surju valla ainuke raamatukogu. Kilingi-Nõmme on keskkogu kahe harukoguga. Nii Häädemeeste kui Saarde vallas on keskkogude loomine plaanis, kuid oodatakse uue rahvaraamatukogude seaduse kehtima hakkamist.

Pärnu Keskraamatukogu Ranna raamatukogu nimi muudeti Mai raamatukoguks, sest raamatukogu asub Mai elamurajoonis ja raamatukogu sai enda käsutusse uued vastvalminud ruumid Mai ärikeskuse teisel korrusel. Varasem Ranna raamatukogu nimi oli eksitav, tihti arvati, et raamatukogu paikneb Pärnu rannas.

Põhja-Pärnumaa raamatukogus suleti Võidula raamatukogu. Raamatukogu asus Võidula mõisas ja vald soovib mõisa müüa. 0,2 ametikohta Võidula raamatukogust viidi üle Vändra raamatukokku, antud ametikoha piires on võimalik süvendatult tegeleda koduloo kogu kujundamisega.

Lääneranna raamatukogudes toimusid suuremad muudatused juba 2023. aastal, kui suleti kaks raamatukogu ja kaks raamatukogu jätkasid tööd teeninduspunktidenä. 2024. aasta 1. aprillist on Varbla raamatukogu avatud 5 päeva asemel 4 päeva nädalas.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Pärnu Keskraamatukogul on 5-liikmeline nõukogu. Nõukogu käib koos kord kvartalis, iga kord kohtutakse erinevas haruraamatukogus. Nõukogu on nõuandev organ ja raamatukogu direktori jaoks seda eesmärki ka täidab. Koosolekul annab raamatukogu direktor ülevaate raamatukogu tegevusest, probleemidest. Nõukogu liikmed on kaasatud ka raamatukogu uue arengukava koostamisse.

Põhja-Pärnumaa Raamatukogul on seitsmeliikmeline nõukogu. Nõukogu tegi 2024 läbi muutuse koosseisus, lugejate esindaja vahetus. Kuna viimasest nõukogu kohtumisest oli

möödas rohkem kui aasta, siis 2024 viidi nõukogu kurssi raamatukogu hetkeseisuga, arutleti kitsaskohtade üle. Nõukogu arvamused ja ettepanekud on raamatukogule väga olulised.

Saarde Vallavalitsuse hallatavatel raamatukogudel on alates 2022. aastast moodustatud ühine, 5-liikmeline nõukogu. Nõukogu liikmete volitused kehtivad kuni nõukogu uute liikmete kinnitamiseni.

5. juunil 2024 kinnitati Tori Vallaraamatukogu uus nõukogu koosseis. Raamatukogu nõukogu koosolekud toimusid augustis ja septembris. Arutluse all olid nii raamatukogu arengukava koostamine, põhimääruse muutmise vajadus kui ka jooksvad küsimused. Erilist huvi pakkus nõukogule kasutajate ja mittekasutajate küsitluste läbiviimise protsess ja tulemused. Kõik raamatukogu nõukogu liikmed osalesid raamatukogu arengukava mõttetalgutel septembris ja oktoobris.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Pärnu Keskraamatukogul on olemas kehtiv arengukava:

[Pärnu Keskraamatukogu arengukava 2019-2025](#). 2025. aastal hakatakse koostama uut arengukava.

Tori valla raamatukogu arengukava koostamine oli kirjas kehtivas Tori valla arengukavas ning eesmärgina ka raamatukogu 2023. a tegevusaruandes. Eksperdi kaasamiseks ning arengukava koostamise protsessi läbiviimiseks esitati projekt „Tori Valla Raamatukogu arengukava koostamine aastateks 2025-2028“ raamatukogude kiirendisse. See sai positiivse vastuse ning 2024. aasta jooksul läbiviidud tegevustega valmis Tori Valla Raamatukogu arengukava aastateks 2025-2028, mis kinnitati Tori Vallavolikogu poolt määrusega nr 70 19. detsembril 2024.a. [Tori valla raamatukogu arengukava 2025-2028](#)

Põhja-Pärnumaa raamatukogu arenguvajadused on kajastatud KOV-i arenguvast, arengukava koostamisse on raamatukogu kaasatud kogu protsessi jooksul. Samuti on KOV-i arengukavas kajastatud Saarde valla raamatukogude arenguvajadused.

Häädemeeste valla raamatukogudel arengukava puudub, arenguvajadused on kajastatud Häädemeeste valla arengukavas.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 €	Seisuga 31.12.24 €	Muutus %
Eelarve kokku	264,461	2992,754	
Tööjõukulu*	1757,329	1895,555	
Komplekteerimiskulu	419,930	430,318	
sh KOV-ilt	242,167	252,811	
sh riigilt	177,763	177,507	
sh KuM-ilt	177,763	177,507	
Investeeringukulu**	25,662	280,337	
sh KOV-ilt		228,618	
sh riigilt		51,719	

sh KuM-ilt		51,719	
Infotehnoloogiakulu	47,966	137,443	

*Tööjõukulu koosneb palkadest, preemiatest, hüvitistest ja muudest rahalistest väljamaksetest personalile koos sinna juurde kuuluvate maksudega.

**Investeeringukulu alla kuuluvad kulud sõltuvad KOV-ist ja tema investeeringuid reguleerivatest dokumentidest.

Pärnu Keskraamatukogu suur investeeringute maht on seotud Mai raamatukogu uute ruumide sisustamise ja kujundamisega ning seal uute teenuste juurutamisega.

Tori Vallaraamatukogus lõppes arvutite rendileping ja need osteti välja jääkväärtusega.

Surju raamatukogus suurenes üle mitmete aastate tööjõukulu, et töötasu viia lähemale valdkonna töötajate keskmisele, oleks võrdväärsem ja konkurentsivõimelisem.

Uulu raamatukogu infotehnoloogiakulud suurenesid märkimisväärselt, sest tänu raamatukogude kiirendi projektile vahetas raamatukogu välja aegunud arvutipargi ja lisandus uus sülearvuti.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatuse (lõpetatud, käimas olev vms)
Pärnu Keskraamatukogu Pärnu Keskraamatukogu Ranna haruraamatukogu uute ruumide projekteerimine ja tehnilised lahendused	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud investeeringutegevused)	01.01-31.12.2024	33 074	64 048	Lõpetatud
Pärnu Keskraamatukogu „Teadlik raamatukoguhoidja“	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud koolitustegevused)	01.04-31.04.2024	1950	3904	Lõpetatud
Tori Valla Raamatukogu arengukava koostamine	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud investeeringutegevused)	01.01-31.12.2024	1500	3000	Lõpetatud

Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses ehk ISTE projekt (Tori valla projekt, Tori valla raamatukogu saab vastavalt aruandele nende tegevuste läbiviimise eest töötajatele töötasu)	Erihoolekande teenusmudeli katsetamist rahastatakse ESF vahenditest TAT „Sotsiaalkaitse ja pikaajalise hoolduse kättesaadavus“ alategevus „Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi katsetamine“	01.01-31.12.2024	4804	4804	Jätkuv
Tori valla raamatukogu V lasteraamatupäeva läbiviimine (Tori valla raamatukogu)	Laste ja noorte huvihariduse ja -tegevuse toetus	Aprill 2024	1790	1790	Lõpetatud
Ulmekirjanik Tiit Tarlapi raamatu „Tiidu duubel“ väljaandmine tema 70. sünniaastapäevaks (Tori valla raamatukogu)	Eesti Kultuurkapital	01.05-31.10.2024	1000	3313	Lõpetatud
Tiit Tarlapi 70. sünniaastapäeva tähistamine ja postuumselt ilmunud raamatu esitlus kirjandusõhtul	Eesti Kultuurkapital	01.05-30.11.2024	480	1000	Lõpetatud
"Tuulutame Sindis tehtud fotosid" (Tori valla raamatukogu)	ERÜ projektikonkurss „Raamatukogud-muuseumid-noored“	01.03-30.11.2024	600	700	Lõpetatud

Infotehnoloogia kaasajastamine Uulu raamatukogus	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud investeeringutegevused)	01.01-31.12.2024	1716	3432	Lõpetatud
Kõmsi lugemisisu preemiareis Tallinna	Hanila toetusgrupp	01.05-30.06.2024	400	498	Lõpetatud
Raamatukapi teenuse loomine Lääneranna raamatukogule	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud investeeringutegevused)	01.01-31.12.2024	3930	7860	Lõpetatud
Pärnjõe haruraamatukogu uute ruumide kaasajastamine ja ligipääsetavuse loomine I etapp	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud investeeringutegevused)	01.01-01.12.2024	13 030	26 060	Lõpetatud
Kihnu raamatukogu kaasaegseks	Rahvaraamatukogude arendusprojektid 2024 (määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud investeeringutegevused)	01.01-31.12.2024	4290	8580	Lõpetatud

2024. aastal esitasid kõikide Pärnumaa KOVide raamatukogud taotluse rahvaraamatukogude kiirendi projekti, 6 KOVi taotlused rahuldati täies mahus, Saarde valla taotlus „Kilingi-Nõmme raamatukogu kui kogukonnakeskuse arendamine“ kahjuks toetust ei saanud. Raamatukogudele on see taotlusvoor väga oluline.

Tori Valla Raamatukogu olulisim projekt oli arengukava koostamine, aga ka koostöövõimaluste edendamine sotsiaalmajade ja erivajadustega inimestega, laste lugemishuvi suurendamine ja kohaliku pärandi jäädvustamine.

Lääneranna valla Lihula raamatukogu sai projektitoetusega soetada oma raamatukapi ja Kõmsi raamatukogu lastest lugejatele teha preemiareisi pealinna.

Pärnjõe raamatukogu sai tänu kiirendile uue avara ruumi Pärnjõe Koolis.

Uulu raamatukogu vanad aegunud arvutid vahetati välja uute vastu. Paranes lugejate teenindamise kiirus, internetipunkti kasutajate rahulolu, raamatukoguhoidja sai käia koolitustel kaasaegse sülearvutiga, tööarvuti on kaitstud UPS-iga.

Kihnu raamatukogu kiirendi projekti eesmärk oli täiustada IT ruumi tehnilist baasi. Kiirendi rahaga soetati üks arvutikomplekt ja koopiaasin avalikuks kasutamiseks.

Pärnu Keskraamatukogu projekt „Teadlik raamatukoguhoidja“ võimaldas kogu Pärnumaa raamatukoguhoidjatele pakkuda kvaliteetse psühholoogialase koolituse, mille tulemusel said töötajad kasulikke vaimse tervisega seotud teadmisi ja tööriistu ning seda, kuidas neid praktikas kasutada. Rahulolu läbitud koolitustega oli kõrge. Kiirendist saadud toetuse abil telliti Mai

raamatukogu sisekujundusprojekt, iseteenindusautomaat, RFID-töökohad, -etiketid, turvavärv-külastsuste loendur, raamatukapp ja tagastuskast.

2.3 Personal

Tabelis on töötajate ja töökohtade arv koos tehnilise personaliga, Pärnumaa raamatukogudes töötab 81 raamatukoguhoidjat 76,1 töökohaga

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
97	87,95

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Pärnu Keskraamatukogu korraldas ümber 3. korruse töö – kogu korrus on üks teabekirjanduse osakond, mida juhib osakonnajuhataja. Saksa lugemissaali juhataja ametikoht muudeti saksa kirjanduse juhtivspetsialisti ametikohaks. Muusikaosakond on muusikakogu ning plaanis on luua 3. korruse ühes tiivas kaunite kunstide ala (muusika, teater, kunst, kirjandus, käsitöö), lisaks saksa saal ja koduloo nurgake. Lugejate jaoks tekitatakse juurde erinevaid lugemispesasid ning grupitöö alasid (ruumikujunduse projekt 3+1 arhitektidelt on tellitud), ruumilised ümberkorraldused viiakse ellu 2025. aasta alguses.

Tori Valla Raamatukogu Urge haruraamatukogu raamatukoguhoidja töökoormus kasvas alates 1. jaanuarist 0,75 ametikohalt täiskoormuseks ehk 1,0. See tulenes töökoormuse tõusust Tammiste välisteeninduspunktis, kus Urge raamatukogu täidab Tammiste Lasteaed-alkkooli raamatukogu funktsiooni. Samas käib Urge haruraamatukogu raamatukoguhoidja rotatsiooni korras tööl vastavalt graafikule ka Sindi haruraamatukogus, kuna sealne töökoormus on tõusnud. Oluline on märkida, et juba teist korda toimusid koostöövestlused kõikide Tori Valla Raamatukogu töötajatega. Töötajad peavad neid vajalikuks ning ootavad nende läbiviimist direktori poolt.

Põhja-Pärnumaa raamatukogus suleti Võidula raamatukogu. Raamatukogu asus Võidula mõisas ja vald soovib mõisa müüa. 0,2 ametikohta Võidula raamatukogust viidi üle Vändra raamatukogu alla.

Lääneranna vallaraamatukogu Varbla haruraamatukogu raamatukoguhoidja töökoormus on 1. aprillist 0,8 kohta.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonna ja Tori raamatukogu raamatukoguhoidja läbisid rahvusraamatukogus raamatukoguhoidja kutseõppe.

Kahele Pärnu Keskraamatukogu raamatukoguhoidjale ja Tori raamatukoguhoidjale omistas kutsekomisjon 2024. aastal raamatukoguhoidja kutse tase 6, Pärnu Keskraamatukogu direktorile tase 8.

Põhja-Pärnumaa vallaraamatukogu direktor lõpetas Tartu Ülikooli MA õppekava kogukondade arendamine ja sotsiaalne heaolu.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	15
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	13
Meeskonnatöö ja koostööoskused	9
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	3
Kogude kujundamine ja haldamine	2
Teenuste pakkumine ja arendus	14
Klienditeenindus	2
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	4
Digi- ja meediapädevused	29
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	7
Kultuur ja kirjandus	31
Vaimne tervis	11
Ohutuskoolitused	9
Õppereisid	10

Pärnu Keskraamatukogu korraldab Pärnumaa raamatukoguhoidjatele regulaarselt iga kuu viimastel reedetal koolituspäevi. 2024. aasta koolitusaasta algas jaanuaris raamatukogu 115. sünnipäeva tähistamise konverentsiga „Raamatute raamid vol. 3 tehisintellekt ja raamatud“. Konverentsi arutelul osalesid Kaupo Meiel, Indrek Koff, Urmas Vadi ja Andres Karjus. Arutleti teemal, kas AI võtab kirjanikelt töö. Aprillis andis Pärnu Keskraamatukogu direktor Krista Visas ülevaate Peruu raamatukogudest, Eesti Kirjandusmuuseumi folklorist Reet Hiimäe pidas loengu „Üleloomulikud kogemused ja raamatuillustratsioonid“ ning Eesti Kirjandusmuuseumi direktor Piret Voolaid tutvustas folkloori lühivorme. Septembris viis psühholoog Andero Teras läbi psühholoogiaalase koolituspäeva "Kuidas hoida iseennast? Psühholoogiline heaolu, vaimne tervis, stress ja muretsimine“. Oktoobris käis esinemas jutustaja Piret Päär. Novembris andis Eesti Isikuloo Keskuse juhataja Fred Puss ülevaate pereloo uurimisest ja andmebaasidest. Pärnu Keskraamatukogu korraldas 2024. aastal kokku kolm õppereisi, mais toimus ringkäik Pärnu linna osavaldade raamatukogudesse (Paikuse, Audru, Lavassaare, Lindi, Jõõpre, Aruvälja, Tõhela, Pootsi, Tõstamaa), augustis tutvuti Võrumaa keskraamatukoguga ning detsembris külastati Riiat, kus tutvuti linna ajaloo ja juugendarhitektuuriga.

Surju raamatukogu juhataja sõnul on Pärnu Keskraamatukogu korraldatud koolitused väga vajalikud enese täiendamiseks, harivad ja silmaringi laiendavad. Tema sõnul nii finantsiliselt kui ka korralduslikult ei suudaks üksikud raamatukogud seda endale lubada ning töötajad jääksid ilma paljudest vajalikest kohtumistest oma ala pädevate inimestega, tööalaselt vajalikust infost ja teadmistest. Seminarlaagrid, väljasõidud on väga olulised teiste raamatukogudega ja selle valla-piirkonna ajaloo ning vaatamisväärtustega tutvumiseks, kogemuste vahetamiseks, on heaks vahelduseks igapäevasele töökeskkonnale ja omavahelisele suhtlusele.

Pärnu Keskraamatukogu teeninduse peaspetsialist on raamatukogude statistika ja juhtimise töölaual töörühmas, ilukirjanduse osakonna töötaja on ühtse üleriigilise raamatukogu süsteemi töörühmas ja kogude arenduse osakonna juhataja võtab osa e-laenutuse nõukoja tööst. Pärnu Keskraamatukogu direktor on ERÜ juhataja aseesimees, RaRa juures tegutseva koolituse töörühma liige, ERÜ kutsekomisjoni liige ja *IFLA Marketing&Management Standing Committee* liige ning sealse vebinaride ja kongresside korraldamise töörühma juht. Kuni juunini oli Pärnu Keskraamatukogu direktor rahvaraamatukogude nõukogu liige.

Kuulati aktiivselt RaRa korraldatud üleriigiliste arendusprojektide infokoosolekuid, RAJU infotunde, A. Sibula erialapäeva ülekannet ja emakeelepäeva konverentsi. Lasteteeninduse poole pealt kuulati ELK aastakoosolekut. Lugemisisu programmiga liitujad võtsid osa Lugemisisu stardikoolitusest.

Valdade raamatukogude töötajad läbisid aasta jooksul koolitusi tuleohutuse, kriisiks valmistumise, esmaabi ja töökeskkonna teemadel.

Tori vallas oli kõige mahukam koolitus kolmel raamatukogu töötajal tegevusjuhendaja sissejuhatava koolituse 40 tunnise e-õppe läbimine TÜ Pärnu Kolledžis. Põnev õppereis toimus Lätti Ogre raamatukogusse koostöös Türi Valla raamatukoguga.

Häädemeeste valla raamatukogu jäi rahule Pärnumaa Kutsehariduskeskuse korraldatud koolitusega digitehnoloogia lahendused raamatukogudes.

Lääneranna valla raamatukogu töötajad osalesid raamatupidamisprogrammi VEERA uue versiooni koolitusel ja käisid kogemuste tuuril Haapsalu lasteraamatukogus.

Põhja-Pärnumaa raamatukoguhoidjad külastasid Põhja-Sakala ja Tallinna raamatukogusid ja osalesid Digioskused.ee ja Juunika korraldatud veebikoolitustel.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Pärnu Keskraamatukogus uuendati keskkogu esimesel korrusel põrandakatet. Uuendati keskkogu soojasõlm ja vahetati välja jahutusseadme peamasin. Telliti keskkogu kolmanda korruse ümberkujundamise plaan arhitektuuribüroolt 3+1 arhitektid.

Pärnu Keskraamatukogu Mai raamatukogu asus 2024. aasta veebruarist ajutisel pinnal Maxima kaupluse hoones. Raamatukogu tegutses seal 01.02.24 -04.11.24. 30. oktoobril anti üle uute ruumide võtmed, mis asuvad Mai ärikeskuses (Metsa 26). Uue ruumi projekteerisid AB Luhse & Tuhal arhitektid. Mai raamatukogu kasutuses on nüüdsest maja teine korrus (398m²). Suvel viidi läbi riigihange raamatukogu sisustuse/mööbli soetamiseks. Novembri lõpuks oli kogu fond pakitud ja Maxima ruumid vabastatud.

Rääma, Paikuse, Tõstamaa, Tootsi raamatukogud ja Herbert Hahni kool said omale Mai raamatukogu kasutuskõlbliku mööbli. Tänu sellele sai Rääma raamatukokku tekitada mõnusad istumiskohad ning väikese noortenurga.

Tori Valla Raamatukogu neli harukogu asuvad teistele valla allasutusele kuuluvates ruumides. Koostöö nende allasutustega on väga hea ja ruumiprogramm toimib. Järjest enam pöörame

tähelepanu ruumide riskasutusele. Sindi haruraamatukogu asub spetsiaalselt raamatukogu jaoks kohandatud ruumides. Ruumipuudus on suur, kuid lähemate aastate jooksul pole laiendamist ette näha. Küll aga sai see sisse kirjutatud raamatukogu arengukavasse. Urge haruraamatukogu asub vanas kauplusehoones. Raamatukogu kasutuses olevad ruumid on köetavad elektriga (õhksoojuspumbad ja radiaatorid), teistes ruumides kütte puudub ja need amortiseeruvad. Tammiste välisteenduspunkt asub Tammiste Lasteaed-alkkooli ühes väikeses toas. Tori Valla Raamatukogu arengukavas 2025-2028 on kirjas Tammiste haruraamatukogu loomine. Raamatukogu direktor osaleb projektis „Tori valla avalike teenuste arendamine ja Tammiste algkool-kogukonnakeskuse rajamine“, valmis ka taotlus raamatukogude kiirendisse. Raamatukogu direktor töötab projektis vabatahtlikuna osalise tööajaga (25% täiskoormusest) valdkonna sisendi andmisel avalike teenuste arendamise protsessi ja seotud sihtgruppide kaasamise koosloomesse. Sindi haruraamatukogus paigaldati trepile käsipuu ja Are Huvikeskuses parandati trepp, mida kasutavad sisenemiseks haruraamatukogu külastajad.

Põhja-Pärnumaa raamatukogud on väga erinevad. Pärnu-Jaagupi raamatukogu ja Vändra raamatukogu on kõige suuremad. Raamatukoguks on ehitatud Vändra raamatukogu, teised raamatukogud on erinevate asutuste juures nagu koolid, kohalik omavalitsus ja on kohandatud raamatukogudeks. Enamus raamatukogusid vajab remonti ja kaasajastamist, Tootsi raamatukogus on suur ruumipuudus, Libatse raamatukogule on vaja täiesti uusi ruume, sest maja, kus raamatukogu asub on omavalitsusel plaan müüki panna ja selle ehituslik seisukord on kehv.

Lääneranna raamatukogude ruumide seisukord on normaalne, osaliselt vajavad väiksemaid remonditöid.

Surju raamatukogus vahetati 2024. aastal olemasolevad valgustid LED-Paneel valgustite vastu, mis on tõhusad, energiasäästlikumad, töökeskkonna- ja loodussõbralikumad. WC-de seintele paigaldati uued konvektor radiaatorid.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	5
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	3
Raamatukokku on paigaldatud taktiilsed tähised	1
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	22
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	22
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvaliseabita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	17

Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	13
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	23
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	25
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	19

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	1004	123
Kasutajakoolitus		
Digipädevuste alane nõustamine	24	9
Muu (nimetada)		

Koduteeninduse pakkumine on väga oluline võimalus neile inimestele, kes soovivad küll raamatuid laenutada ja lugeda, kuid erinevatel tervislikel põhjustel ei saa ise raamatukokku minna. Eriti suur tähtsus on see maapiirkondades, hajaasustuspiirkondades. Enamasti märgib koduteenindus väljaannete laenutamise teenust, kuid mõned kliendid vajavad abi ka erinevate nutiseadmete või arvutitega seotud probleemide lahendamisel. Nii ongi oma lugejaid nõustanud koduteeninduse käigus Jõõpre ja Tõstamaa raamatukoguhoidjad.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Raamatukastid Pärnu lasteaedadele (PKR)	9	
Raamatukarussellid Pärnu Haiglas (PKR)	1	
AS Hoolekandeteenused Pärnu kodud (PKR)	9	211
AS Hoolekandeteenused Lääne regioon (PKR)	9	1095
TÜ Pärnu Kolledž	3	75
Paikuse Lasteaed	5	100
Seljametsa Lasteaed	3	60
MTÜ Amanita	1	12
Audru Noortekeskus	4	30
Audru Kool	1	60
Audru Muuseum	6	140
Audru Männituka Lasteaed	1	25
Tõstamaa Lasteaed	9	35
Tõstamaa Rahvamaja	10	
Tõstamaa Keskkool	21	1
Tõstamaa Käsitöökeskus	2	20
Pootsi Hooldekodu	2	3
Sindi Sotsiaaltöökeskus	8	43
Tori Sotsiaalimaja	4	22
Tammiste Lasteaed-alkkool	49	868

Are Kooli Suigu Lasteaed	13	137
Are Kool	35	559
Sauga Põhikool	12	232
Jänesselja Lasteaed	2	34
Surju Hooldekodu Videvik	2	30
Surju Lasteaed	3	54
Surju Kool	2	30
Varbla Hooldekodu	25	9
Kilingi villa pansionaat	6	10
Kilingi-Nõmme Hooldekodu	7	15
Häädemeeste Eakate Kodu	9	12
Häädemeeste Lasteaed	15	58
Häädemeeste Keskkool	4	45
Metsapoole Põhikool	15	30
Kihnu Kool, Lasteaed	10	58
AS Hoolekandeteenused Vändra Kodu	6	95
Vändra Lasteaed	2	60
Põhja-Pärnumaa koolid	38	260
Vändra Hooldekodu	5	52
Pärnu-Jaagupi Noortekeskus	2	14

Raamatukogude koostöö koolide ja lasteaedadega on tihe. Raamatukogud viivad lasteasutustesse uudiskirjandust ja valitud teemadel raamatuid, tutvustades neid nii lastele kui õpetajatele. Tehakse nii ettelugemisi kui käelisi tegevusi. Raamatukogud, mis asuvad lasteasutustega samas majas on kõigis väga tihe ja tulemuslik koostöö ning lastest lugejate arv suur.

Raamatukogudel, mis asuvad hooldekodudega samas majas on kõigis tõhus koostöö. Kliendid on väga rahul, et ka hooldekodus on tänu raamatukoguhoidjatele võimalik saada nii oma lemmikraamatuid kui uudiskirjandust. Väga meeldib hooldekodude elanikele ka see kui raamatukoguhoidjad loevad ette või korraldavad raamatutega seotud üritusi.

Ka 2024. aastal jätkus mitmete Pärnumaa raamatukogude koostöö sotsiaalvaldkonna asutustega, et kaasata erivajadustega kliente. Raamatukogutundides käimine aitab klientidel laiendada silmaringi, sotsialiseeruda ja rikastada nende igapäevast elu.

AS Hoolekandeteenuste Pärnu kodude psüühilise erivajadusega täiskasvanud kliendid käivad regulaarselt kord kuus Pärnu Keskraamatukogus raamatukogutunnis ja kord kuus tehakse raamatukogutundi veebis kogu AS Hoolekandeteenuste Lääne piirkonna kodudele. Tunde viivad läbi Pärnu Keskraamatukogu koolituse peaspetsialist ja teabekirjanduse osakonna saksa kogu juhtiv spetsialist. Raamatukogutunnid pakuvad erivajadusega täiskasvanutele võimalust saada omavahel kokku, suhelda ning tutvuda erinevate teemade kaudu paljude põnevate raamatutega.

AS Hoolekandeteenuste ja Pärnu Keskraamatukogu koostöö tulemusena toimus teist korda Pärnu Keskraamatukogus Pärnu kodude klientide kunstinäitus. Samuti on raamatukogu töötajad osalenud juba mitmendat aastat AS Hoolekandeteenuste helkurite kogumise projektis, et täita Pärnu linnas helkurpuid.

Selle teemaga seotud parimaid praktikaid ja kogemusi käisid ringi juhendajad tutvustamas Tallinna Keskraamatukogus Aleksander Sibula erialapäeval "Kultuuri kaudu kogukonda" ja Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni korraldatud teoreetik-praktik seminaril „Iga inimene loeb“.

Põhja-Pärnumaa vallas toimusid iga kuu esimesel neljapäeval ettelugemised Vändra Kodu erivajadustega elanikele, iga kuu esimesel teisipäeval käidi Vändra Tervisekeskuse hooldekodus ette lugemas ja raamatuid tutvustamas.

Rääma raamatukogu tegi koostööd MTÜ Amanita erivajadusega klientide ürituse korraldamisel ja loodab koostöö jätkumisele.

Iganädalaselt külastavad lasteosakonda Pärnu Päikese Kooli erivajadustega kooliealised lugejad, et oma sotsiaalset suutlikkust arendada ja raamatuelamusi kogeda.

Sindi Sotsiaaltöökeskusele ja Tori Sotsiaalmajale pakuti teenust koos ISTE projektis osalejatega. Kohtumistel käinud inimesed muutusid julgemaks ja avatumaks ning said juurde uusi teadmisi. Lasteaedades ja koolides käisid raamatukoguhoidjad vahel ka sündmusi läbi viimas kohapeal, sest asutused asuvad raamatukogust kaugel.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	40
Raamatukogusüsteem RIKS	5
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	5
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	37
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	1
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	14
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	16
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	3
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	7
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	1
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	42
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	38
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	38
Raamatukogus saab värviliselt printida	35

Lamineerimine	9
Kõitmine	1
Õmblustuba	1
Raamatute kiletamine	1
Kaardi valmistamise masin	2
Märgipress	1
Graafikalaud	1

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Vt p 3.3.3

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Järjest populaarsemaks muutub iseteeninduse võimaluste kasutamine. Lugejaportaali kaudu registreeris ennast Pärnu Keskraamatukogu lugejaks 114 kasutajat (2023 a. 82), sisselogimisi oli 79 830 (2023. a. 49 009), teostati 179 225 (2023. a 143 341) otsingut ja pikendusi tehti 22 959 (2023. a 20 188). Pärnu keskraamatukogu raamatukappi telliti 2024. aastal 7362 raamatupakki, s.o keskmiselt 24 pakki iga avatud päeva kohta (2023. aastal 5805 korral st keskmiselt 20 pakki päevas). Ka raamatute tagastamist tagastuskasti kasutatakse väga palju. Kui raamatupakk on tellitud kappi, siis loetud raamatud lastakse kapi kõrval olevasse tagastuskasti, valikstatistika järgi kasutas seda teenust aasta jooksul 11899 (arvestatud valemiga: tagastatud raamatute arv/3 s.o keskmine tagastatavate raamatute arv ühe lugeja kohta).

2024. aasta juulis sai Pärnu keskraamatukogu iseteenindusautomaadi. Kuni detsembri lõpuni registreerusid lugejad iseteenindusautomaadi vahendusel oma kontole 1063 korda, tehti 1351 laenutust, 139 pikendist ja 1005 tagastust. Tagastada saab iseteenindusautomaadiga ka ilma sisse logimata, selle võimaluse kasutamisi ei loendata.

Kasvanud on ka Pärnu Keskraamatukogu PrintinCity pilveprinditeenuse kasutajate hulk.

Lihulasse paigaldati oktoobri lõpus raamatukapp, et lugejatel oleks võimalus raamatuid kätte saada ka väljaspool raamatukogu tööaega. On tekkinud väike kindel kasutajate grupp. Kasutatavus veel väike, aga loodetavasti see ajapikku suureneb, iga uuendus vajab harjumiseks aega.

Iseteeninduslike teenuste kasutust on monitoorinud Vändra raamatukogu, kuna seal on ka raamatukapp, mida kasutati 163 korral ning avalikus veebis tehti külastusi 247 korral, logimisi oli 3312, otsinguid 4322, pikendusi 361. Võrreldes 2023 aastaga on logimiste (+2593), otsingute (+1281) ja pikenduste (+164) arv suurenenud.

Ka Tori valla raamatukogu on täheldanud, et järjest rohkem kasutavad lugejad veebilehe lugeja.ee kaudu laenutustähtaja pikendamist ja e-kataloogi. Elektronkataloogi otsingute arv on tõusnud aastaga 4239 otsingu võrra. Raamatukogutöötajad tutvustavad külastajatele olemasolevaid võimalusi ja see on hästi vastu võetud.

Tõusev trend on ka raamatukapi kasutamine. Saadakse aru, et see on mugav kasutusviis ja raamatuid saab raamatukogust kätte 24/7. Tori vallaraamatukogu kahte raamatukappi kasutati aruandeaastal 687 korral – andmed Cleveroni süsteemist.

4 Kogude kujundamine

Aruandes kasutatud: Pärnu keskraamatukogu (ka KRK) = Pärnu keskraamatukogu, Pärnu linna ja osavaldade haruraamatukogud, sulgudes 2023. aasta näitajad.

2024. a eraldati väljaannete hankimiseks:

riigieelarvest Pärnumaa raamatukogudele kokku 177507 (177763) €,

riigieelarvest Pärnu keskraamatukogule 105006 (105092)€

KOV eelarvetest Pärnumaa raamatukogudele kokku 252811 (243184)€

KOV eelarvetest Pärnu keskraamatukogule 120760 (112470)€

KOKKU olid komplekteerimiskulud 430318 (420947)€, KRK 225766 (217562)€

Maakonna komplekteerimisrahadest ca 59% saadi omavalitsustelt ja 41% riigilt. KRK sai 53% omavalitsuselt ja 47% riigilt.

Pärnumaa raamatukogud said väljaannete soetamiseks riigilt 2,03 (2,02)€ elaniku kohta,

Pärnumaa raamatukogud omavalitsustelt 2,9 (2,8)€, Pärnu Keskraamatukogu 2,3 (2,2)€. Komplekteerimiskulu elaniku kohta oli maakonnas 4,9 (4,8)€, keskraamatukogus 4,4 (4,2)€.

Riigieelarvest saadud 177507 eurost kasutati väärtkirjanduse ostmiseks 68436, s o 39% ja kultuuriperioodikale 2277€.

2024. aastal suleti Võidula raamatukogu. Kui Viitra ja Suurejõe raamatukogudes teenindas 2023. a lugejaid üks töötaja kahe kogu kohta, siis 2024. aastast oli mõlemas raamatukogus oma töötaja.

Enamik maakonna raamatukogudest komplekteeris oma kogusid Pärnu keskraamatukogu kaudu.

Lääneranna valla Varbla, Koonga ja Lõpe raamatukogud komplekteerisid Pärnu keskraamatukogu kaudu, teised tellisid Rahva Raamatu e-poest otse, raamatud toimetati neile kohale kulleriga. Põhja-Pärnumaa valla raamatukogud komplekteerisid riigidotatsiooni eest Pärnu Keskraamatukogu kaudu, valla raha eest ise.

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Kogude täiendamisel oli prioriteediks Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevate väljaannete, lastekirjanduse ja koduloolise kirjanduse tellimine. Ilukirjanduse puhul eelistati eesti autoreid ja kirjandusauhindu saanud teoseid, seejärel tõlkelise väärtkirjanduse raamatuid. Teatme-, teabe- ja tarbekirjandust telliti valikuliselt.

Pärnumaa raamatukogude komplekteerimispõhimõtted on avalikustatud vastavalt Pärnu Keskraamatukogu, valdade keskkogude või vallaraamatukogude kodulehtedel, neid uuendatakse vajadusepõhiselt. Teavikute ostuks kasutatud summad ja lugejanõudlus võimaldas Pärnu Keskraamatukogus kehtinud komplekteerimispõhimõtteid senisel kujul rakendada.

Komplekteerimisvajaduse otsustas iga raamatukogu ise piirkonna lugejate soovidest lähtuvalt. Kordustrukkide ilmudes vahetati välja määratud ja lagunenuid eksemplare. Et optimaalselt komplekteerida, tegid raamatukogud vallasiseselt koostööd. Kohaliku lugeja nõudluse rahuldamiseks kasutati aktiivselt nii vallasisest laenutust kui ka RVL-i Pärnu Keskraamatukogust. Tori valla raamatukogudes tõusis eelmise aastaga võrreldes perioodika RVL-i osakaal.

Teaberaamatute tellimisel kaaluti nende väärtust ja vajadust väga põhjalikult.

Lastekirjanduse tellimiseks jälgiti Lugemisisu programmi lugemissoovitusi ja Lastekirjanduse keskuse soovitusnimekirju. Soetati koolieelikutele eakohaseid ja arendavaid raamatuid. Osteti kõik auhinnatud ja konkurssidel tunnustuse saanud lasteraamatud.

Pärnu Keskraamatukokku osteti kõik ilmunud eestikeelsed noorsooromaanid. Noorte hulgas olid populaarsed fantaasia- ja ulmeraamatud, koomiksid. Järelkomplekteerimise korras osteti õppijatele vajalikke teavikuid ja koolikohustuslikku ilukirjandust. Inglisekeelset noorsookirjandust telliti keskkogusse ka lugejate soovitude põhjal, tellimist mõjutas nii Instagram kui TikTok. Raamatute hankimisel arvestati nii Pärnu Kolledži üliõpilaste, kutsehariduskeskuse õpilaste kui ka gümnaasiumiõpilaste vajadustega.

Jätakuvalt olid populaarsed need raamatud, millest oli meediakajastusi, suur roll nõudluse kujundamisel oli raamatukaupluste müügiedetabelitel, raadio- ja tv-saadetel.

Populaarsed olid eesti autorite ilukirjandusteosed, elulood, mälestused, krimikirjandus ja reisikirjad. Välisautorite armastus- ja kriminaalromaane hangiti ka kirjastuste ja hulгимүүјјate allahindlustelt soodushindadega.

Luulekogude tellimine oli valikuline, eelistati juba tuntud autoreid.

Raamatukogudes, kus oli kahe kogu kohta üks töötaja, võimaldas see komplekteerida rohkem erinevaid nimetusi, neid sai siis kahe raamatukogu vahel operatiivselt vahetada.

Teabekirjandusest telliti laiemat huvi pakkuvate valdkondade, nt majandus-, õigus-, tervishoiu, tehnika-, aiandus- ja kodundusalaseid väljaandeid, samuti elukestvat õpet toetavat kirjandust.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kui ilu- ja lastekirjanduse laenutuste % oli maakonnas 68 ja keskraamatukogus 67, siis 2024 ostetud raamatutest oli ilu- ja lastekirjandust vastavalt 82 ja 71%. Sellest võib järeldada, et keskkogu uudiskirjanduse ostud peaksid lugejate ootusi rahuldama.

Maakonnas tervikuna tuleks panustada rohkem RVL-teenusele teabekirjanduse osas.

Maakonna kogudest oli aasta lõpuks 61 (60) % ilukirjandus ja 39 (40)% teabekirjandus, Keskkogul 56 (54)% ilukirjandus ja 44 (46)% teabekirjandus. Kuna laenutustes on suurem osakaal ilukirjandusel, siis liigub ka ilukirjanduse osakaal kogudes aegamisi ülespoole.

Raamatufondi ringlus maakonnas oli 0,8 (0,8), ilu- ja lastekirjandusel 0,8 (0,8), teabekirjandusel 0,7 (0,8), võõrkeelsel kirjandusel 0,5 (0,5).

Keskraamatukogu raamatufondi ringlus oli 1 (1), ilu- ja lastekirjandusel 1,1 (1,1), teabekirjandusel 0,9 (1), võõrkeelsel kirjandusel 0,5 (0,5), venekeelsel kirjandusel 0,5 (0,6).

Ringlus on aastate lõikes püsinud üsna stabiilsena. Võõrkeelse kirjanduse kogud tuleks üle vaadata, et kustutada puuduva lugejanõudlusega eksemplarid.

Kogude uuenemise protsent oli maakonnas tervikuna 3,3 (3,3), KRKs 3,1 (3,1).

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Komplekteerimiskuludest kasutati raamatute hankimiseks maakonnas 73,5% (84,8) ja KRK-s 87,5% (88,5), s o 360568 (356948)€ ja 197630 (192551)€. Raamatuid osteti 21887 (21997) eks, sellest KRK 11934 (11780), elaniku kohta maakonnas 0,2 (0,3), KRKs 0,2 (0,2) raamatut. Nimetusi osteti juurde 5128 (5384). Osteti 18012 eks ilu- ja lastekirjandust, millest KRK 8521 eks. Ilu- ja lastekirjanduse osakaal saabunud raamatutest oli 82 (83)%, Keskraamatukogus 71 (70)%.

Eksemplaarsus oli maakonnas kokku 4,3 (4,1), KRKs 2,3 (2,2). Ostetud raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 16,5 (16,2)€.

Saabunud raamatutest (nii ostud kui muu kokku) oli 3,7 (4,7)% võõrkeeltes. Võõrkeeltes saadi 896 (1189) eks, s h vene keeles 146 (309) eks. Keskraamatukogus vastavalt 6,8 (8,2)%, 856 (1023) eks, vene keeles 138 (220) eks. Võõrkeelse kirjanduse kogust moodustab venekeelne 59 (61)%, KRKs 60%.

Osteti peamiselt inglisekeelset kirjandust, saksa kogusse saksakeelset ilukirjandust, venekeelseid raamatuid saadi annetuse korras. E-raamatuid ei lisandunud.

Keskraamatukogu muusikaosakonda komplekteeriti eesti autorite ja esitajate noote, samuti osteti lasteaedadele, lastemuusika- ja üldhariduskoolidele suunatud muusikaväljaandeid. Lähtuti nii maa kui linna tegevmuusikute, koolide muusikaõpetajate ja -õpilaste, koolieelsete lasteasutuste õpetajate vajadustest.

Lisaks tavapärasele komplekteerimisele hangiti väljaandeid ka järelkomplekteerimise teel, nii osteti juurde õpilastele vajalikku kirjandust, teabekirjandust, suurt nõudlust omanud väljaandeid. Järelkomplekteerimiseks kasutati erinevaid hulgimüüjate, raamatukaupluste, kirjastuste sooduspakkumisi ja kampaaniaid. Raamatute hinnatõus mõjutas valikuid ja suurendas järelkomplekteerimise tähtsust.

Harukogud/maakogud jätsid tellimata väiksema nõudlusega väljaandeid, mis olid Keskraamatukogus olemas ja tellisid neid RVLi teel, samuti telliti RVLi teel võõrkeelset kirjandust.

Audioraamatute järele oleks keskraamatukogus nõudlust, aga neid ilmus väga vähe, maakogudes nõudlus puudus. E- ja audioraamatute laenutamiseks soovitati MIRKO-raamatukogu.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Perioodika hankimiseks kulutati terves maakonnas 65751 (58286)€, s o 15,2 (13,8)% komplekteerimiskuludest, sellest Keskraamatukogus 24150 (21898) €, s o 10,7 (10,1)%.

Kultuuriperioodikat telliti maakonnas 2277 (2224)€ eest, millest KRK 879 (855)€, osteti kokku 81 (91) eks, sellest KRK 28 (29).

Ajakirju osteti juurde 607 (725) aastakäiku, sellest KRK 195 (206). Lisandus 156 (180) nimetust ostusid. Keskkogusse komplekteeriti 6 nimetust võõrkeelseid ajakirju.

Ajalehti osteti maakonna raamatukogudele kokku 214 (248) aastakäiku, s o 50 (48) nimetust, KRKle 69 (75) aastakäiku.

Perioodikaväljaannete kallite hindade tõttu korrigeeriti oma tellimusi, loobuti vähese nõudlusega väljaannetest.

Raamatukogude külastajatel oli võimalus tasuta lugeda digiväljaandeid, näit Delfi meedia, Postimehe, Imelise Teaduse, Imelise Ajaloo vlj.

Kultuuriperioodikat telliti järgmiselt:

	Pärnumaa raamatukogud kokku	Keskraamatukogu
Akadeemia	4	2
Hea laps	10	2
Keel ja Kirjandus	1	1
Looming	9	2
Loomingu Raamatukogu	8	4
Muusika	2	1
Raamatukogu	5	2
Teater. Muusika. Kino	3	1
Tuna	1	1
Täheke	21	4
Vikerkaar	2	1
Värske Rõhk	2	1
Sirp	7	4
Õpetajate Leht	6	2

Maakonnas osteti kultuuriperioodikat kokku 81 (91) aastakäiku, 2277 (2224) euro eest, sellest keskraamatukogus 28 (29) aastakäiku 878 (855) euro eest. Kuna perioodika hinnad on tõusnud, valiti hoolega, mida tellida, et igal nimetusel oleks lugeja olemas.

Pärnu Keskraamatukogu keskuslinna kogudesse telliti 2024. aastal 15 nimetust ajalehti kokku 41 aastakäiku, 48 nimetust ja 86 aastakäiku eesti keelseid ajakirju ning 5 nimetust ja 7 aastakäiku võõrkeelseid ajakirju. Telliti ka viis erinevat digipaketti. Ühe kasutajakohaga digipaketid (Juridica, Äripäev, Postimees) olid kasutatavad Pärnu Keskraamatukogu ühes lugejaarvutis. Mitme kasutajakohaga digipakette (Delfi, Õhtuleht) said kasutada ka harukogud. Kesklinna raamatukogudesse telliti perioodikat 13 338€ eest. Kahjuks teatati jälle mitme ajakirja ning ka Eesti Päevalehe paberversioonide välja andmise lõpetamisest. Lõpetati ka mitme võõrkeelse käsitööajakirja maale toomine. Kahjuks lõpetasid ilmumise just lugejate poolt palju kasutust leidnud ajakirjad ja see andis kohe tunda perioodika laenutuste arvu kahanemisena.

Digitaalne perioodika leiab oluliselt vähem kasutamist kui paberandjal. Miinuseks on eelkõige see, et paberajakirju saab koju kaasa laenata ja neid seal rahulikus miljöös vaadata-lugeda. Digiversiooni peab lugema raamatukogus kohapeal. Digilehti tullakse lugema eelkõige siis, kui seal ilmub mõni artikkel mida kindlasti tahetakse lugeda. Igapäevased lehelugejad kasutavad ikka paberlehte.

Lääneranna raamatukogudesse tellitakse perioodikat erinevalt, vastavalt lugejate eelistuste järgi. Perioodika tellimused on vähenenud, kuna perioodika kallineb iga aastaga, tehakse valikuid lugemuse järgi. Digiväljaandeid ei ole lugejate seas populaarsed.

Kihnu raamatukokku oli tellitud 2 ajalehte ja 12 nimetust ajakirju ning Postimehe digipakett.

Põhja-Pärnumaa raamatukogudes on perioodika tellimisel arvesse võetud lugejate soove, lisaks kultuuriajakirjad. Digiväljaannetest on ligipääsud Delfi Meediale ja Postimehe digiväljaannetele.

Kokku telliti Tori Valla Raamatukogusse perioodikat summas 5 411 eurot. Lisaks paberandjale oli tellitud ka Postimehe ja Õhtulehe digipakett ja Delfi pakett 5 lugejakohta (kliendarvutites kasutamiseks). Digipaketid jaotasime haruraamatukogude vahel nii, et kasutada saaks nii raamatukoguhoidja kui ka kliendi arvutis. Digiväljaannete vastu on huvi küllastajate poolt leige. Neid kasutavad peamiselt töötajad päringutele vastamiseks ja seoses igapäevaste tööülesannetega. Tori Valla Raamatukogu haruraamatukogudesse oli tellitud 42 erinevat perioodikaväljaannet.

Surju raamatukogu perioodika komplekteerimine koosneb nii kultuurilisest kui lugejate poolt soovitud väljaannetest. 2024. aastal kulus perioodika tellimiseks 1599 €. Ajalehti oli paberandjal 4 nimetust. Kord kuus ilmub Saarde vallaleht „Saarde Sõnumid”, mis on tasuta. Raamatukogus saab perioodikat lugeda nii veebis kui paberandjal. 2024. aastaks oli tellitud raamatukogusse Õhtulehe ja Postimehe digipaketid, millede vastu on huvi üldiselt väike, kuna enamus saab vajalikud uudised ja info kätte oma nutiseadmetest. Ajakirju on 22 sh lisaväljaandeid 2. Lastele on tellitud „Täheke”, „Hea Laps” ja raamatukogu töötajale ajakiri „Raamatukogu”. Ajalehti ja ajakirju loetakse kohapeal ja laenutatakse koju. Lemmikuteks on: Tiiu, Kroonika, Eesti Naine, Naisteleht, Kodukiri.

Häädemeeste raamatukogudesse on tellitud 6 nimetust ajalehti ja ligi 20 nimetust ajakirju, lisaks on 5 kasutajakoha kaudu juurdepääs digiväljaannetele.

Uulu Raamatukogus on võimalik lugeda 7 nimetust ajalehti ja 27 nimetust ajakirju.

Võiste Raamatukogul oli 2024. aastal tellitud 7 nimetust ajakirju ja 4 nimetust ajalehti. Perioodika e- väljaannetest on raamatukogusse tellitud Postimees ja Pärnu Postimees, aga huvi nende lugemiseks on väike.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviste hankimiseks kasutati maakonnas 3986 (3113)€. Osteti kokku 205 (193) auvist, KRKle sellest 205 (190).

Auviseid osteti põhiliselt keskraamatukogu muusikaosakonnale. Prioriteediks olid eesti autorite ja esitajate, Pärnust pärit ja siin tegutsevate ning Pärnuga seotud muusikute helisalvestised. Osteti ka Eesti Muusikaauhindade võitjate ja nominentide, maailma ja Euroopa nimekate plaadifirmade poolt parimaks peetud salvestisi, näit. GRAMMY auhinna saanute ja nominentide helisalvestisi.

Nõudlus auviste järele maakogudes praktiliselt puudus.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Lauamängud leidsid raamatukogudes aktiivset kasutamist, seepärast osteti juurde maakonna raamatukogudesse kokku 102 (189), sellest keskraamatukokku 75 (120) mängu. Mänge osteti ka raamatukaupluste sooduspakkumistelt.

Kuna osteti põhiliselt uusi, 2024 müügile tulnud mängu, siis sellepärast ka ostude arv eelneva aastaga võrreldes väiksem.

Keskraamatukogu muusikaosakonda osteti Sopranino plokkflööti ja Sounds metallic rütmipillide komplekti, kuhu kuulus 6 instrumenti.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena saadi 2617 (2964) eks raamatuid, s o 10,6 % (11,9) saabunutest, sellest KRK 708 (768), s o 5,6 (6,1)%, nimetusi lisandus 94 (201). Mänge saadi annetusena 43 (11), neist KRK 21, elektroonilisi teavikuid 1. Auviseid annetati 97 (60), neist KRKle 94 (54).

Ajakirjade aastakäike saadi annetusena maakonnas 63 (66), sellest KRK 40 (45), nimetusi ja 5 (10).

Ajalehti annetati maakonna raamatukogudele kokku 15 (18) aastakäiku, s o (6) 6 nimetust KRKle 2 (5) aastakäiku.

Suurimad annetajad olid eraisikud, annetati nii eesti-, vene- kui ingliskeelseid raamatuid, autorid annetasid oma proosa-, luule- ja teberaamatuid. Annetasid mitmed asutused: Eesti

Kaitseministeerium, Eesti Kirjandusmuuseum, Estonian Business School, Pärnu Issandamuutmise kogudus jt. Lugejad annetasid ka koju tellitud ajakirju.

Saksa kogusse on Goethe Instituudilt lisandunud annetusena 82 raamatut ja 15 auvist. Peamiselt saadi keeleõppe materjale ja ilukirjandust.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Maakonnas dekomplekteeriti 35341 (36159) arvestusüksust, sellest KRK 17110 (8562).

Raamatuid kustutati kokku 34202 (34661) eks, sellest KRK 16754 (8298).

Auviseid kustutati 135 (109), sellest KRK 118 (28).

Inventuur toimus Are raamatukogus.

Inventeeriti ka keskraamatukogu muusikakogu. Dekomplekteeriti VHS-kassetid, kuna lugejad ei tundnud nende vastu huvi ja puudus tehnika nende kasutamiseks.

Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas kanti maha e-lugered, lõpetati 99 litsentsi, sest tehnika tõrkus ja lugejanõudlus puudus.

Kogude korrastamisega tegeleti maakonna kõigis raamatukogudes tublisti, eemaldati kogudest ülearuseid eksemplare, lagunenuid raamatuid. Rääma raamatukogus näit dekomplekteeriti 0-laenutusega raamatuid.

Kuna Ranna raamatukogu valmistus RFIDle üleminekuks, siis töötati terve aasta jooksul põhjalikult oma kogudega. Eemaldati liigse eksemplaarsusega, aegunud ja lagunenuid raamatuid, kustutati kokku 7565 (3242) eks. Kogude uuenumise protsent oli 5 (4,6).

Keskraamatukogu saksakeelse kirjanduse osakond kustutas 9 auvist, mille litsentsid olid lõppenud.

Osavaldade harukogudest kustutatud eksemplarid toodi keskraamatukokku, kus osakondade töötajad leidsid nende hulgast oma kogudesse vajalikke eksemplare, millega vahetati välja lagunenuid raamatuid või suurendati nõudlust omavate raamatute eksemplaarsust. Keskraamatukogus müüdi kogudest eemaldatud raamatuid huvilistele väikese raha eest.

Lugejad said tasuta valida raamatuid riiulitest „Võta raamat tasuta”, „Raamat uuele ringile“. Pärnu Keskraamatukogu, Are ja Tori raamatukogud viisid mahakantud raamatuid ka bussijaamade „Rändaja raamatukogu” riiulitesse.

Saugas toimus maal elamise päeva raames tasuta raamatute laat, kus läksid jagamisele Tori valla raamatukogude mahakantud raamatud, sama tehti ka Sindi linna 85. sünnipäeva puhul korraldatud laadal. Are ja Tori raamatukogud jagasid raamatuid lasteaedadele.

Are raamatukogus toimus Euroopa säästva arengu nädala raames kasutatud raamatute laat „Raamatukogu kui taaskasutuse lipulaev“.

Kuna Tuudi ja Metsküla raamatukogud suleti, said teised Lääneranna valla raamatukogud valida nende kogudest endale vajalikke raamatuid.

K-Nõmme raamatukogus kustutatud raamatuid pakuti Tihemetsa kogukonnapäeval.

Võidula raamatukogu sulgemise tõttu dekomplekteeriti topelteksemplariid, lagunenuid ja aegunud teavikuid.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Tori Valla Raamatukogu viis läbi küsitlused haruraamatukogude kasutajate ja mittekasutajate seas. Haruraamatukogude töö paremaks planeerimiseks said töötajad eraldi konkreetse raamatukogu kohta käivad vastused. Tulemusi kasutati esmajärjekorras Tori Valla Raamatukogu arengukava 2025-2028 koostamisel ühena sisenditest

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Vt 1.5

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Pärnu Keskraamatukogu töötajate töökoormus suurenes Mai haruraamatukogu kahe kolimise ja sellest tulenevalt suletud olemise tõttu. Oluliselt tõusis reserveeritud raamatute arv. 28. detsembri hommikul oli reserveeritud 140 raamatut. Võrreldes 2023. aastaga suurenes tunduvalt raamatukappi tellimine ja järjekorda pandavate raamatute arv. Pikima järjekorraga raamat oli Mikseri „Vareda”, mille lugemist ootas 113 lugejat. Perrini „Lilledele värsket vett” on olnud juba 2022. a maist saadik pidevalt järjekorras kuni 2024. a lõpuni, so 2,5 aastat. 2024. aasta lõpus oli järjekorras kokku 168 eestikeelset raamatut. Laur Lomperi (Tõnu Oja) raamatul „Vahi kuue paiku vahi kuue paiku: lugulaule. Vaata umbes kell kuus valvuri pintsaku paranduslapp: tõdemusi” oli järjekorras 20 inimest. Kunagi ei ole luuleraamatul nii pikka järjekorda olnud.

Keskmiselt laenutati kuus 10 289, päevas 411, tunnis 46 ja minutis 0,76 raamatut. Laupäev 28. detsember tõi ilukirjanduse osakonda 2024. a laenutuste rekordi: 5 tunni jooksul 843 laenutust päevas, so 2,81 minutis. Töörohked päevad olid veel 29. jaanuar – 776, 25.juuni – 765 laenutust. Raamatuid loeti kõikidel teemadel kuid domineerisid krimiromaanid. Väga palju loeti ka armastusromaane. Samuti ei jäetud riulitele seisma uusi elulooraamatuid. Populaarsed olid ka „Punase raamatu” sarja raamatud. Nii nagu eelnevatel aastatelgi püsis 2024. a laenutuste edetabeli tipus kooli kohustuslik kirjandus. Esikoharaamatut – Tammsaare „Tõe ja õiguse“ I osa on laenutatud 267 korral. Välismaise kirjanduse edetabeli viis esimest kohta kuulusid Riley ja Hooveri raamatutele, seega võib 2024.a pidada Riley ja Hooveri aastaks.

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Enamus arvutikasutajaid on vanemad tööealised või eakamad inimesed, kes vajavad arvutit maksete tasumiseks või seoses muude teenustega, mis on kolinud e-keskkonda või väljaprintide tegemisega seonduvalt. Suures osas vajavad arvutite kasutajad ka töötajate abi erinevate toimingute tegemisel. Väiksemates maaraamatukogudes väheneb AIPi arvutite kasutamine järjest enam, sest nutiseadmed on võimekamad ja kättesaadavamad ning arvuti kasutamiseks pole enam vaja raamatukokku tulla. Lisandub äppe, mille abil saab ära teha vajalikud toimingud nii e-riigis, pankades kui mujal. On raamatukogusid, kus AIPi arvutit ei kasutatagi enam, sest arvutiabi vajavad lugejad ei taha ise arvuti taha istudagi ja vajalikud ülekanded või muu teeb raamatukoguhoidja ära oma arvutis.

Küll aga leiavad AIPi arvutid kasutamist suuremates raamatukogudes, näiteks ainuüksi Pärnu Keskraamatukogu perioodika- ja internetisaalis kasutati AIPi arvuteid aasta jooksul ligi 5800 korda ja töötajatel tuli sama perioodi jooksul nõustada ja juhendada arvutikasutajaid 704 korda.

Rohkem kasutatakse raamatukogude WiFi-võrku oma nutiseadmete või sülearvutite kasutamisel.

Rääma raamatukogusse saadud uute printeritega saab pakkuda lisaks tavalisele A4 must-valgele ka A3 suuruses ning värviliselt printimist. Ühest arvutist selle mittekasutamise tõttu loobuti ja teistel uuendati monitore.

Uulu raamatukogus vahetati vanad arvutid uute vastu välja. Ka Võiste raamatukogus vahetati välja aegunud AIP arvuti.

Kihnu raamatukogu sai Kultuuriministeeriumi programmi kiirendist toetuse, et parendada AIP-ruumi tehnilist lahendust. Saadud rahastuse toel paigaldati uued seadmed. Ruumi kasutamine on suurenenud, kasutatakse kaugtöö tegemiseks ja koosolekute läbi viimiseks.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Vt. 3.3.3

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
25 977	26 086	+109

Lugejate arv on teinud väikese kasvu võrreldes eelmise aastaga, kuid püsib maakonnas enamasti stabiilsena. Lugejate arvude muutused on raamatukoguti erinevad, mõnes raamatukogudes on lugejate arv tõusnud, teistes jälle langenud. Palju sõltub sellest, kas piirkond on kasvav või kahanev. Kui piirkonnast kaovad töökohad ja vajalikud teenused, kolivad elanikud sinna, kus need on kättesaadavad. Haruraamatukogude sulgemine mõjutab otseselt lugejate arvu.

Lääneranna raamatukogus on lugejate arv vähenenud, kuna 2023. a suleti osad raamatukogud, mistõttu teatud osa lugejatest ei jätkanud lugemist enam RIKS süsteemis. Paljud Saulepi raamatukogu lugejad on leidnud tee Tõstamaa raamatukogusse.

Põhja-Pärnumaa raamatukogus on tendents elanikkonna vähenemise ja vananemise suunas vaatamata Pärnu-Jaagupi suurenenud lastest laenutajate arvule. Raamatukokku mittejäudmise ja mitte lugemise põhjenduseks tuuakse halvenev tervis ja liikumine ja ajanappus lugemiseks ja digiteenuste kättesaadavus noorema põlvkonna poolt. Muutus toimus ka seoses Võidula raamatukogu sulgemisega, kus oli 2023 seisuga 62 lugejat, mis statistikas kajastuvad osaliselt miinusena muutuses. Reaalsuses on osa lugejaid ennast registreerinud kas Vändra raamatukokku või on Pärnu Keskraamatukogu lugejad, sest tööl käivad nad Pärnus. Lugejate arvu tõus oli Pärnu-Jaagupi raamatukogus ja Tootsi raamatukogus.

Tori valla raamatukogu lugejate arvu kasvule on kaasa aidanud lugemismäng Lugemise proovikivi; raamatukogusündmuste sidumine raamatute laenutamisega; suur rõhk tööl lastega, neile sündmuste korraldamine, millega kaasneb ka lastevanemate huvi raamatukogutöö vastu ja alla elanikkonna kasv (piirkonniti erinev).

5.3.4 Külastused

Külastused 2023	Külastused 2024	Muutus (+-)
456 020	426 921	-29 099

Külastuste arvu vähenemine on samuti otseselt sõltuv mõnede haruraamatukogude sulgemisest, osade raamatukogude lahtiolekuaegu vähendati. Külastuste arvu mõjutavad ka raamatukogudes toimuvad üritused, näitused, kas ja millistele lugejagruppidele need on huvipakkuvad. Lisaks konkureerivad raamatukogus toimuvalele üritustele teised piirkonnas toimuvad sündmused - kino, teater, kontserdid jne.

Lääneranna raamatukogu külastuste vähenemise kõige suuremaks põhjuseks tuleb nimetada raamatukogude arvu 4 võrra vähenemist, 2023. a-l suleti kaks raamatukogu ja kaks raamatukogu muudeti kord nädalas avatud teeninduspunktiks.

Põhja-Pärnumaa raamatukogu külastuste arvu mõjutab raamatukogude lahti olemise aeg, kuna haruraamatukogud ei ole kõik avatud 5-6 päeval nädalas. Vaatamata paindlikkusele (raamatukogu on avatud ka õhtuti) on lugejate arv väike, samas on ühed ja samad kindlad inimesed, kellele on raamatukogus käimine igapäevarutiini kuuluv ja väga vajalik. Igapäevaselt avatuna oleks raamatukogud alakasutatud. Kindlasti mõjutas osasid raamatukogusid ka Omniva postipunkti ära kaotamine, sest see tõi inimesi ka ühtlasi raamatukokku ning muude teenuste/asutuste kadumine lähedusest. Hooned, kus raamatukogu on lasteaia või kooliga koos, on laste külastatavus oluliselt suurem ja on võimalus raamatukogu ja raamatuid paremini reklaamida.

Tori Valla raamatukogus on ka külastuste arv tõusnud (+4891), seda tänu lugejate arvu tõusule, märgiti, et mehed on leidnud tee raamatukokku kuna korraldatud on erinevaid põnevaid raamatukoguüritusi. Regulaarsete näituste korraldamine ja hea reklaam meedias toovad samuti uusi huvilisi raamatukokku.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+-)
662 826	644 656	-18 170

Laenutuste arvud on samamoodi erinevates raamatukogudes tõusnud ja langenud. Tähtsaimaks mõjutajaks jällegi raamatukogude sulgemine või tööaja vähendamine. Laenutuste arvu on mõjutanud ka mitme väga loetava ajakirja paberil välja andmise lõpetamine. Seoses raamatute hinna kasvuga tellitakse raamatukogudesse ka vähem eksemplare, mis aga suurendab lugemise järjekorda ootavate lugejate arvu ja samal ajal väheneb laenutuste arv. Lisaks ilmus 2024. aastal mõnevõrra vähem nimetusi raamatuid kui 2023. a.

Lääneranna raamatukogu laenutuste vähenemise taga on juba eespool nimetatud raamatukogude sulgemine ja ka elanike arvu vähenemine piirkonnas.

Põhja-Pärnumaa raamatukogu: valdavalt on haruraamatukogudes laenus langustrendis, mis on ilmselt seotud ka lugejate arvu vähenemisega. Küll aga oli positiivne tõus Vändra raamatukogus, mis võib olla ka seotud uute lugejate tulemisega või olemasolevate lugejate aktiivsuse tõusuga seotult muude ürituste osavõtuga, mis toimuvad Vändra raamatukogus. Laenutuste arvu tõus Vändras oli + 2464

Tori Valla raamatukogus oli laenutuste arv tõusnud eelmise aastaga võrreldes +8859. Üheks põhjuseks on nimetatud, et 2023. a-l ei märkinud kaks uut töötajat eraldi kohallaenutusi. Lisaks on laenutuste tõusule aidanud kaasa võimalus tellida Sindis ja Saugas raamatuid raamatukappi.

5.3.6 MIRKO teenus

Pärnumaa raamatukogud ei osale MIRKO teenuses.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

2024. aastal lugesime Pärnu maakonnas RVL laenutusteks ka vallaraamatukogudes harukogude vahelisi laenutusi, sest meie kasutatav raamatukoguprogramm URRAM ei erista raamatukogude vahelisi laenutusi vallaraamatukogu piires ja erinevate omavalitsuste alla kuuluvate raamatukogude vahelisi laenutusi. Hetkel on nende eristamine Urania juhendi järgi ebamõistlikult töömahukas.

Statistikale toetudes saadeti omanikraamatukogudest välja 9011 väljaannet ja telliti teistest kogudest 9599 väljaannet. Peamised Pärnu Keskraamatukogust RVL tellijad on Pärnumaa väiksemad raamatukogud, enamusest neist teistest valdadest. Peamised sisse tellitavad RVL'id on Tallinna Ülikooli raamatukogust, Tartu Ülikooli raamatukogust, Eesti Maaülikooli raamatukogust ja Kaitseväe Ühinenud Õppeasutuste raamatukogust. Aga kasutasime ka võimalust tellida oma harukogudest raamatuid millele on keskkogus pikad järjekorrad, kuid väiksemates kogudes on kõik tahtjad raamatud juba läbi lugenud.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+-)
10 160	9 188	-972

Raamatukogude väitel on infopäringute maht languses. Seda saab seletada suurenenud digioskustega ja võimalustega ise infot otsida. Enam on koduloolisi infopäringuid, nii isikute kui hoonete kohta, aga ka uurimistöode ja referaatide teemadega seotud päringuid. Huvi on tekkinud isetegemise vastu, seega otsitakse abimaterjale, kuidas midagi valmistada. Palju päringuid on seotud looduse, eriti loomadega seotud teemadel. Otsitakse varem ilmunud artikleid, käsitöömustreid, erinevate kommete ja tähtpäevade kohta. Abi on palutud taimede ja seente määramisel. Infot on otsitud tuntud inimeste, riigijuhtide, poliitikute, kuninglike perede kohta. Huvi on suurenenud vaimsete praktikatega seotud teemade ja sotsiaalvaldkonna teemade otsimise kohta. Palju on huvi tuntud erinevate esemete parandamise ja uuendamise kohta, põnevamad päringud nt vannide emaleerimine või vokkide ehitus.

Pärnu Keskraamatukogu teemapäringute näiteid: skulptuur „Pissiv tüdruk“; Eesti pärimustoit, toidu pärimus; jaapani keraamika; Robert Adam, inglise mööblirestauraator; ratsastamine; liivlaste matmiskombed; käsitöö õpetamine aastatel 1945–1969; energia tootmine kehas; aluseline toitumine; kepphobune (mänguasi); käekiri ja iseloom jne. Narvast tuli päring, kus paluti leida ühe Ralf Parve luuletuse originaaltekst, kuna Narvas oli olemas vaid venekeelne Samoilovi tõlge. Luuletuse pealkirja ei teatud, ilukirjanduse osakond sai väljakutsega hakkama. Paluti ka võimalikult ebapopulaarset krimiraamatut, et ükski klassikaaslane poleks seda lugenud.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Igakuiselt toimusid Pärnu Keskraamatukogu poolt pakutavad raamatukogu veebitunnid AS Hoolekandeteenuste psüühilise erivajadusega klientidele koos järelvaatamisega Teamsi keskkonnas.

Pärnu Keskraamatukogu koostatud viktoriinid, lugejamängud ja virtuaalsed näitused: veebiviktoriin „Lumemees Ludvig ja lepatriinud“, muinsuskaitsepäevade veebiviktoriin „Hoiame Pärnuga ühendust“, rahvusvahelise muusikapäeva muusikaviktoriin 2024 ja muusikaviktoriin „Toredaid fakte Eesti muusikaelust“ (Genially keskkonnas); Pärnu päeva veebiviktoriin (Google Forms); Pärnumaa raamatukoguhoidjate kunsti- ja käsitöönäituse virtuaalnäitus (ArtSteps) ja ülevaatluk virtuaalnäitus raamatukogu täiskasvanute käsitööringis 2024. aastal valminud töödest (Canva).

5.3.10 Tasulised teenused

- Printimine, paljundamine
- Ruumirent
- Üritused
- Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)
- Skaneerimine, lamineerimine, paberilõikur, kaardi valmistamise masin, raamatute kiletamine, märgipress.

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2023	Lug-d 2024	Muutus (+/-)	Külast- d 2023	Külast- d 2024	Muutus (+/-)	Laenut 2023	Laenut 2024	Muutus (+/-)
7617	7725	+108	162 323	151 239	-11 084	69 138	71 171	+2033

Raamatukogu külastatakse sageli koos terve perega, aga tihti tulevad lapsevanemad ka ilma lasteta raamatuid laenutama. Seda tingib asjaolu, et peredele on logistiliselt jõukohasem, kui raamatud toob koju täiskasvanu, olgu siis tegemist pere pisematele või hoopis noortele lugejatele mõeldud raamatutega. Pärnu Keskraamatukogu keskne asukoht linnas võimaldab teha sobiva peatuse kiires argipäevas, samal ajal kui lapsed lasteaias, koolis või õhtustes

huviringides toimetavad. Ka elavad väga paljud keskkogu külastajad väljaspool Pärnu linna. Valikstatistika näitas, et mõnel päeval võib täiskasvanud külastajate arv laste arvu isegi ületada. Heaks võimaluseks soovitud raamat kätte saada on sel juhul raamatukapi teenus, millega ollakse hästi kohanenud.

Kiire ja pingeline elutempo on igapäevaselt kohal ka raamatukogus – lugejad soovivad, et kõik protsessid käiksid väga kiiresti ja oleksid sealjuures personaalselt detailsed. Kahjuks käib sellega mõnikord kaasas lugejapoolse vastutuse ja empaatiavõime puudumine.

Laenutamist aitab sujuvamaks ja lugejale personaalsemaks muuta RFID-põhine teavikute tuvastamise võimekus ja iseteenindusautomaat.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjanduse poole pealt tellitakse eeskätt eesti autorite, aga ka auhinnatud ja konkurssidel tunnustuse saanud raamatuid. Jälgitakse ELK soovitusi. Arvestatakse kooli soovitusliku kirjanduse vajadusega ning võetakse arvesse õpetajate soove. Ollakse rahul järelkomplekteerimise võimalusega. Lugejal aitab soovitud raamatuni jõuda harukogudega ühine reserveerimis- ja järjekorda panemise võimalus. Seda kasutatakse agaralt koolikohustusliku kirjanduse puhul, mille eksemplaarsus on küll suur, aga ebapiisav, kui mitu klassitäit lapsi korraga sama raamatut soovib lugeda.

Noortekirjandust komplekteeris Pärnu Keskraamatukogu põhiliselt kirjastuste pakkumiste põhjal. Kui mõni raamat muutus väga populaarseks või tekkis järjekord, tehti järelkomplekteerimist. Telliti ka lugejate soovitude põhjal, eriti ingliskeelset kirjandust. Üritati osta kõiki noorsooraamatuid, mis eesti keeles on ilmunud. Tõlkeraamatute nimetusi on tunduvalt rohkem kui algupäraste teoste nimetusi. Ilukirjanduse osakonnas on väga hea võõrkeelse noortekirjanduse kogu. Inglisekeelsete noorteraamatute nimetusi on isegi rohkem kui eestikeelseid.

On märgata tendentsi, et noored eelistavad tihti ingliskeelseid raamatuid. Tihtipeale neid raamatuid, mida noored inglise keeles loevad eesti keelde ei tõlgitagi. Ka ei ole nad kursis, kui sotsiaalmeediast tuntud raamat on ilmunud eesti keeles. Kindlasti on ingliskeelse kirjanduse populariseerimist mõjutanud Instagram ja TikTok ehk siis bookstagrammerid ja booktokkerid. Ka Eesti raamatupoed lisavad raamatute juurde „As seen on TikTok”. Noored on toonud välja, et kuna BookTokis on raamatud kategoriseeritud, siis on sealt lihtne leida endale sobiva teemaga raamatuid. Lugeda eelistati kergemat ilukirjandust: ajaviiteromaani, krimkat, fantastikat. Teemadest kõnetasid rohkem realistlikud raamatud kuid oli ka noori, kes eelistasid fantastikat (Riordani, Maasi fantaasiromaane).

Pärnu linna raamatukogudes on suurendatud lauamängude soetamist.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

LUGEMISISU programm on kindlasti üks olulisemaid üle-eestilisi lastele suunatud programme. Pärnumaa raamatukogud osalevad aktiivselt Lugemisisu programmis.

Hea traditsioon on igale beebile raamatu „Pisikese puu“ kinkimine, raamatud annavad beebipäeval peredele üle raamatukogude direktorid. Paljude raamatukogude kaudu osalesid lapsed üle-eestilisel kooslugemise päeval ja võtsid osa ettelugemisvõistlusest ning Nukitsa

konkursist ja Saksatamme mängust. Laiemalt on hakatud raamatukoguhoidjate eestvedamisel tähistama lasteasutusega koostöös ka emakeelepäeva.

Väga oluline on ühte pidi lasteaiarühmade ja kooli klasside raamatukogus kohapeal käimine, raamatukogutundides osalemine kui ka vastupidi – see kui raamatukoguhoidjad käivad ise õppeasutustes lastele raamatuid tutvustamas. Mõlemal juhul tutvutakse temaatiliste ja uute raamatutega, loetakse ette, joonistatakse, mängitakse ning meisterdatakse. Aktiivselt tehakse koostööd ka noortekeskustega. Kõike seda selleks, et lapsi ja noori raamatute juurde tuua. Nii raamatukogu külastused kui kohtumised kirjanikega tõstavad laste ja ka õpetajate huvi raamatute vastu.

Paljudes raamatukogudes tegutsevad lastele mõeldud raamatukoguringid, kus püütakse erinevate tegevustega pakkuda kvaliteetset ajaveetmist ja aidata kaasa lugemisharjumuste kujundamisele. Tihti tulevad lapsed klassi või rühmaga raamatukogutunnist osavõtmise tulemusel vanematega raamatukogudesse tagasi, nii saavad paljudest lastest ja nende vanematest raamatukogu uued lugejad.

Kahjuks panevad raamatukoguhoidjad aina enam tähele, et lugejate- nii laste kui täiskasvanute raamatute hoidmise kultuur jätab aina enam soovida.

Aasta 2024 algas XVII Nukitsa konkursi hääletusega. Parimat lastekirjanikku ja raamatukunstnikku sai valida raamatukogus kohapeal või e-hääletusel osaledes. Ühtekokku võttis hääletusest osa 454 Pärnumaa last. Eesti Lastekirjanduse Keskuse kodulehel käis lemmikraamatut valimas 127 Pärnumaa raamatusõpra.

Maakondlik neljandate klasside ettelugemisvõistlus oli kantud kultuuririkkuse ideest ja kandis pealkirja „Ida pool päikest ja lääne pool kuud”. Erinevate rahvaste lugusid esitas 28 ettelugejat. Osa võeti lisaks Pärnu linna koolidele veel Lääneranna Gümnaasiumist, Häädemeeste Keskkoolist, Sindi Gümnaasiumist, Are Koolist, Tahkuranna Koolist, Uulu Põhikoolist, Koonga Koolist, Tori Põhikoolist, Paikuse Koolist.

Koostöös Jaak Kännuga toimusid kirjandusmängud 2.-6. klassi õpilastele. Aprillis vastasid mälumängu küsimustele ja astusid oma näitemängudega üles 5.-6. klasside õpilased Pärnu linna ja maakonna koolidest. Lastekirjanik Hugo Vaheri 50. sünnipäevale pühendatud VAHERimängu poolfinaalid ja finaaliveistlus olid tasavägised. Mängu võitis Häädemeeste Keskkooli võistkond.

Novembris mängisid 2.-4. klasside õpilased SAKSATAMM mängu, nii tähistati kirjanik Markus Saksatamme 55. sünnipäeva. Poolfinaalidesse pääses 8 parimat võistkonda.

Esimesel poolaastal osales Sindi haruraamatukogu programmis „Lugemine käppa“, kus lapsed said lugemiskoer Norbertile ette lugeda. Novembris toimus Pärnu Keskraamatukogus lugemiskoerte programmi avaüritus. Pärast kolme aasta pikkust pausi saavad lapsed jälle Pärnu Keskraamatukogus lugemiskoer Alfale raamatut ette lugedes oma lugemisostust parandada.

Pärnu Keskraamatukogus tegutseb alates 2012. aastast Mürakarukool, kus arendatakse 1,5-4 aastaste laste sõnaosavust, laulu- ja liikumisostkusi, sotsiaalset suhtlemisostkust ja avastamisostkust. Mürakarutund algab ja lõpeb raamatute vaatamisostga. Sindi haruraamatukogus on väga populaarne mänguline lugemisostkust „Raamaturüblid“, mis on mõeldud 3-5 aastastele mudilastele ja toimub 2 x kuus laupäeviti. Paikuse raamatukogus toimub Lugemisostkust ring 2 x nädalas.

Lindil oli tähtis sündmus nende oma laste Lugemisbingo ja selle võitjate autasustamine õppeaasta lõpuaktusel. Jõõpres on traditsiooniks saanud ühe õpetaja ja tema klassiga raamatukogu päev koos mingi päevakohase teema koolituse ja pärast piknikuga raamatukogu terrassil.

Pärnu linna lasteaiadõpetajad võivad õppeprogrammiks või lihtsalt toredaks lugemiseks-vaatamiseks vajalikke lasteraamatuid otse lasteaeda tellida. Kord kuus viib tellitud raamatud kohale raamatukogu auto. Igakuiselt laenutatakse sel moel keskmiselt 150 teavikut. Hea koostöö on lisaks raamatusoovidele toonud postkasti tänusõnu õppealajuhatajatelt ja õpetajatelt.

Kord kuus kutsub Pärnu Keskraamatukogu 5-8 aastaseid lapsi Karude jututuppa lugusid kuulama, joonistama ja meisterdama. Laupäevastel kohtumistel lasteosakonna jutunurgas loevad ja jutustavad raamatukoguhoidjad või jututoa külalised ette hinnatud kirjanike ja raamatukunstnike koostöös valminud raamatuid. Meisterdada saab lasteosakonnas koolivaheaja töötubades ja Karukäpaklubis.

Pärnu Keskraamatukogu koostöös Pärnu linna saksa keele õpetajatega korraldas keele- ja sõnavaraülesannete võistluse „Deutsch ist cool!“ saksa keelt õppivatele Pärnu linna 6.-7. klassi õpilastele. Toimus iga-aastane „Autobahn“ - GI poolt korraldatud Saksamaad ja saksa keelt tutvustav mäng Pärnumaa 5. klasside õpilastele (osales 100 õpilast). Toimus 7 raamatukogutundi, kus tutvustati Saksa lugemissaali ja räägiti erinevatel aktuaalsetel teemadel.

Pärnu Keskraamatukogus käis lastel külas Helen Käit ja raamatukunstnik Sirly Oder, sügisel käis ajakirja Täheke toimetaja Kadri Hinrikus. Paikusel käisid külas lastekirjanik Liis Sein ja muinasjututaat Jaak Känd, viimane käis ka Audru ja Lindi raamatukogus.

Kihnu raamatukogus käisid külas lastekirjanikud Kairi Look, Ilmar Tomusk, Liis Sein ja illustraator Anne Pikkov .

Tori Valla Raamatukogu poolt kutsuti kohtuma koolidesse järgmised kirjanikud: Markus Saksatamm, Ketlin Priilinn, Jaanus Vaiksoo, Kadri Hinrikus. Hinrikuse kohtumine Tammiste Lasteaed-alkkooli lastega tekitas lastes suuremat huvi lasteajakirja Täheke vastu.

Lääneranna vallas korraldati raamatukogutundide kõrval ka infootsingutunde algklassidele.

2024. aastal toimus esimest korda Suigu lasteaias Suigu haruraamatukogu poolt korraldatud emakeelepäeva tähistamine. Tähtis sündmus oli ülevallaline Tori Valla Raamatukogu lasteraamatupäev – nende laste tunnustamine, kes raamatukoguprogrammi Urram järgi kõige enam eelmise aasta jooksul raamatuid laenutasid.

2024. aastal tänasid Põhja-Pärnumaa Valla Raamatukogu töötajad lapsi, kes erinevates programmides osalesid. Seda tehti suurema tänuüritusega Pärnu-Jaagupi ja Vändra piirkonnas. Lapsed said vaadata Türgi varjuteatri etendust, mängida mängu. Tagasiside üritustele oli positiivne. 2x kuus toimusid Pärnu-Jaagupi ja Kaisma raamatukogudes lastele mõeldud raamatukogu sõprade kohtumised, kus tegeleti käelise tegevusega, tutvuti uute raamatutega ja laiendati silmaringi.

Häädemeestel korraldati Jutupesa festival koos jutuvestja Katrin Hildunen-Alvelaga.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
2 310	2 343	+33

Milliseid üritusi/tegevusi on raamatukogud aruandeaasta jooksul pakkunud?

Üritused/tegevused	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	922
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	51
Lugejamängud ja -võistlused	125
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	84
Kunsti- või käsitöönäitused	301
Kontserdid või muusikasündmused	17
Info- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	133
Üldharivad loengud ja töötoad	700
Muud (nimetada)	10

*Siin kasutajakoolitusi mitte märkida. Tegu on nõustamise ja juhendamisega, mis on pigem spontaanne, viiakse läbi ilma koolituskava ja metoodikata.

2024. aastal korraldati üle Pärnumaa mitmetes raamatukogudes näitusi, kuhu kaasati kogukonda. Seetõttu sattus raamatukogudesse ka selliseid külastajaid, kes muidu seal ei käi.

Pärnumaa raamatukogusid külastasid mitmed kirjanikud ja kultuuritegelased – Märt Treier, Jüri Vlassov, Ain Kütt, Contra, Kalju Kruusa, Piret Jaaks, Kadri Kõusaar, Mudlum, Ants Johanson, Urmas Vadi, Birk Rohelend, Martin Algus, Mihkel Mutt jpt. Kohtumised kirjanikega tekitasid paljudel huvi lugeda nende teoseid.

Raamatukogude töötajad korraldasid kogukonnale aasta jooksul palju erinevaid mälumänge ja erinevaid töötubasid. Samuti käivad koos raamatuklubid (Pärnu Keskraamatukogu, Sindi raamatukogu, Pärnu-Jaagupi raamatukogu, Varbla, Are, Sauga jt).

Populaarsed on ka lugemismängud. Pärnu Keskraamatukogu lugejad said aasta vältel osaleda lugemisbingos. Tori vallas oli ülevallaline lugemismäng Lugemise proovikivi - neljas hooaeg tõi raamatukogusse juurde uusi lugejaid ja eriilmeliste raamatute laenutamist vastavalt mängu reeglitele.

Põhja-Pärnumaa raamatukogu seemnevahetusest said rõõmu paljud kogukonnaliikmed. 2024. aastal toimus Väandras esimene Põhja-Pärnumaa Festival. Raamatukogus korraldati mahakantud raamatute laat, olid käelised tegevused, iga tund muinasjutu lugemine, akordionil mängis Vihtra raamatukogutöötaja.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
165	185	+20

Siin on arvestatud ainult rühmakoolitusi, sest individuaalkoolituste osas toimus muutus nende loendamises. 2023. aastal arvestati individuaalkoolituste hulka ka erinevad nõustamised just IT vallas, kuid 2024. aastal neid enam individuaalkoolitusteks lugeda ei tohi, olgugi, et juhendatav saab juhendamise käigus uusi teadmisi ja oskusi edasiseks hakkamasaamiseks.

Tori Valla raamatukogu: Kasutajakoolituse mõiste oli kahetiselt mõistetav. Sel aastal täpsustatud kasutajakoolituse mõistele vastavaid koolitusi oli ainult üks rühmakoolitus infootsingu teemal Are Põhikooli õpilastele.

Raamatukoguhoidjad on inimestele õpetanud nutiseadmete tundmist, abistanud pangatehingutel, õpetanud tundma erinevaid programme jne. Selleks pole olemas välja töötatud koolituskava ning metoodikat.

Pärnu linna lasteaiad ja koolid soovivad igakuiselt, et Pärnu Keskraamatukogu sisustaks teematunnid, mille käigus lapsed saaksid omandada vajalikke sotsiaalseid oskusi, õpiksid kasutama raamatukogu ja saaksid osa raamatukultuurist. Suuremad lapsed ja noored võtavad osa infokoolituse tundidest, kus lisaks üldteadmistele raamatukogust, antakse ülevaade erinevatest andmebaasidest ja õpetatakse neid kasutama. Sedasama eesmärki täidavad ka nutimängud, kus õpilastel tuleb läbi käia raamatukogumaja erinevad korrused, külastada kõiki osakondi ja leida vajalikud vastused.

Kilingi-Nõmme raamatukogul olemas materjal 7 klasside URRAMI ja infootsingu koolituseks.

Põhja-Pärnumaa Vändra raamatukogus tehti kokku 8 rühmakoolitust, need olid suunatud õpilastele, et suurendada digipädevusi raamatukogundusalaste otsingutega seotult.

5.5.2 Koostööpartnerid

Koostööd on tehtud lasteaedade, koolide, noortekeskuste, külaseltside, muuseumide, koguduste, KOVide, hoolekandeametite, loomekeskuste, huvikoolide, kultuuri- ja spordikeskuste ja MTÜdega. Heaks koostööpartneriks lasteteeninduse poole pealt on Eesti Lastekirjanduse Keskus. Koostöö Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühinguga võimaldab raamatukogudel korraldada lastele lugemistunde koos lugemiskoeraga. Raamatukogud hindavad oma koostööd erinevate asutustega tõhusaks ja viljakaks.

Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonnal on aastatepikkused sidemed Pärnu linna lasteaiaõpetajate keskkonnakasvatuse aineühendusega. Iga-aastane teemanäitus seob pildiks, meisterduseks, maketiks ja installatsiooniks parasjagu aktuaalseid teemasid. Muusikakogu teeb koostööd linna ja maakonna lasteaedade- ja üldhariduskoolide muusikaõpetajatega ning toetab õpilasi erialase kirjanduse leidmisega.

Saksa lugemissaali jätkuvad koostööpartnerid on olnud: Tallinna Goethe Instituut, Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond Tallinnas, Tartu Saksa Kultuuri Instituut, Eesti Rahvusraamatukogu Austria, Saksa, Šveitsi lugemissaalid, Pärnu linna ja maakonna saksa keele õpetajad ning saksa keele vestlusringi seltskond.

Samuti teevad kõik Pärnumaa raamatukogud omavahel koostööd. Hea koostööpartnerina hinnatakse ka Pärnu Keskraamatukogu – ühised koolitused, väljasõidud, asjatundlik abi raamatukogunduslikes küsimustes ja hea koostöö teavikute komplekteerimisel

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

- Raamatukogu koduleht
  - KOV-i koduleht
  - Sotsiaalmeedia (nimetada kanalid, nt Facebook, Instagram, TikTok, Youtube jne)
  - Raadio
  - Televisioon
  - Ajalehed, ajakirjad
  - Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- väikestes kohtades on peetud kõige mõjusamaks suusõnalist või telefoni teel teavitamist ja üritustele kutsumist. Milline oli turunduse mõju?

Kõige stabiilsem ja kindlam on teavitada oma teenustest ja sündmustest kas raamatukogu enda kodulehel või KOV-i kodulehel. Enim raamatukogusid märkis peamiste turunduskanalitena kodulehte või KOV-i kodulehte ja nendega samaväärselt ka sotsiaalmeediat.

Pärnu Keskraamatukogu sündmused ja näitused on lisatud [Pärnu ürituste kalendrisse](#), sealt jõuavad need VisitPärnu ja Pärnu linna kaudu sotsiaalmeediasse.

Pärnu Keskraamatukogu kodulehel on uudiskirja tellimise võimalus. Uudiskirja tellijaid oli 2024. aastal 347, saadeti 21 uudiskirja, keskmine avamise protsent oli 47,6%.

Väiksemad raamatukogud märgivad hea turunduskohana Facebooki kogukondlikke grupe, kus info hakkab õigete sihtgruppideni kiiremini levima (Treimani raamatukogu teavitab oma sündmustest Treimani grupis, Tõstamaa raamatukogu kohalikes gruppides Tõstamaa ja Tõstamaa inimesed). Pärnu Keskraamatukogul oli 2024. a Facebookis 3300 ja Instagramis 768 jälgijat, Facebooki postitused jõudsid kokku 131 300 kasutajani, Instagrami postitused ja lood 1900 kasutajani. Sotsiaalmeedias raamatukokku kutsuva atraktiivse sisu loomisest võib tuua näiteks Tõstamaa raamatukogu uudiskirjanduse [videotutvustused](#) või Pärnu Keskraamatukogu Facebooki lehel esmaspäeviti ilmuva rubriigi „[Sel nädalal raamatukogus](#)“.

ERR Pärnu korrespondent kajastas raadios ja AKs 29. veebruaril 2024 Pärnu Keskraamatukogus toimunud Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaauhindade üleandmist. Sagedamini jõuavad raamatukogude uudised kohaliku Pärnumaa Tre Raadio eetrisse, samuti raadio sotsiaalmeediasse. Pärnu Postimehes sai enim tähelepanu Ranna, praeguse nimega Mai raamatukogu kolimine ajutisele pinnale ja uue Mai raamatukogu ehitamine.

Igal kohalikul vallalehel on oma lugejaskond ja valdade raamatukogud arvestavad vallalehe kui olulise infoallikaga, saates avaldamiseks oma uudiseid. Tori valla raamatukogudest on 2024. a ilmunud kolm artiklit; Paikuse raamatukogult ilmub ajalehes Paikuse Postipaun regulaarselt nupukesi raamatukogu tegemistest, Surju raamatukoguhoidja teeb kaastööd vallalehele Saarde Sõnumid. Tori valla raamatukogude, samuti Pärnu Keskraamatukogu sündmuste ja näituste info ilmub Pärnu Postimehe rubriigis „Täna“. Kohtumisõhtutele kohaletulnute käest aeg-ajalt

uurides selgub, et vanemaealised, kes eelistavad paberlehte lugeda, saavad info sündmuste kohta just sealt. Ajalehekuulutused toovad kohale ka neid, kes muid raamatukoguteenuseid ei kasuta.

Sama oluliseks peetakse ka välireklaami plakatite või ekraanide näol, kuid mitte alati ei jõua plakati info sihtgrupini. Väiksemates kohtades on kindlam suusõnaline või telefoni teel kohalike inimeste teavitamine ja üritustele kutsumine. Pärnu-Jaagupi ja Vändra raamatukogude ürituste eelinfo on ilmunud lisaks plakatitele ka ekraanidel.

Tasulist reklaami on ostetud vähe. Põhja-Pärnumaa raamatukogu ja Vändra kunstigaleriid tutvustav lõik ilmus TV3 kanalil saates „Naudime elu“. Mõju oli positiivne, raamatukogu ja galerii leidsid üles kaugemalt tulnud inimesed ja nii mõnigi kohalik, kes raamatukogus ei olnud varem käinud.

6.2 Väljaannete publitseerimine

Ajakirja Raamatukogu detsembrikuu numbris (4/2024) ilmus Pärnu Keskraamatukogu direktori Krista Visase kokkuvõte ja analüüs „Rahvaraamatukogude rahuloluküsitlusest aprillis 2024“.

Võiste raamatukogu juhataja Ülle Toomla koostas Konstantin Pätsi 150. sünniaastapäeva puhul e-väljaande K. Pätsi seostest Tahkurannaga.

Tori valla, Surju, Lindi ja Paikuse raamatukoguhoidjad teevad kaastööd kohalikele vallalehtedele.

Tori valla raamatukogude töötajate artiklid ajalehes Tori Valla Teataja:

Raudsepp, Rita. Sindi raamatukogul jagub tegevusi aastaringi. Tori Valla Teataja, nr 6, lk 9.

Michelis, Ene. Tori valla raamatukoguhoidjad on iga asja peale mihklid. Tori Valla Teataja, nr 4, lk 9.

Küünal, Lea. Algas „Lugemise proovikivi 2024“. Tori Valla Teataja, nr 1, lk 9.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

Seoses „Eesti Raamatu Aastaga 2025“ lähtuvad Pärnumaa raamatukogud oma tegevustes üleriigilisest raamatuaasta kalendrist, valides endale sobivaid viise tähistamiseks: korraldades temaatilisi üritusi, näitusi, väljapanekuid ja kohtumisi. Jätkatakse seniste jätkuüritustega ning ollakse avatu uutele algatustele.

2025. aastal on plaanis Pärnu Keskraamatukogu uue arengukava koostamine; Mai raamatukogu avamine uutes ruumides ja uute teenuste käivitamine (õmblus- ja tehnoloogiaturba); keskkogu teabekirjanduse osakonna töökorralduslik ja ruumiline ümberkorraldamine; Tõstamaa ja Audru raamatukogude ruumide pisiremont ning ümberkujundamine.

Häädemeeste valla arengukava eelnõu aastateks 2024-2028 näeb ette 2025. aastal Häädemeeste valla raamatukogude ühendamise ühtseks asutuseks, mis tähendab, et seni iseseisva

raamatukoguna töötanud Võiste ja Uulu raamatukogud muudetakse uue loodava asutuse harukogudeks. Lisaks ootab Häädemeeste raamatukogu ruumide renoveerimist.

KOV-i tasandil tuleb ka Saarde vallas läbi viia valla raamatukogude võrgu muutmine, moodustades Saarde valla ühtse raamatukogu koos harukogudega. Eesmärk on ka osaleda Saarde valla arengukava koostamisel. Kilingi-Nõmme raamatukogu loodab positiivset vastust kiirendi taotlusele, et luua olemasolevatesse ruumidesse lugemispesa. Surju raamatukogul on kavas minna üle programmile Windows 11, soetada kaugtöötuppa WIFI ruuter ning uuendada kodulehe programmi.

Põhja-Pärnumaa raamatukogul on plaan parandada Tootsi raamatukogu tingimusi ja remontida kiirendi abiga uued suuremad ruumid, samuti teha Pärnu-Jaagupi raamatukogu lastetoas sanitaarremondi ning otsida lahendusi Libatse raamatukogule uute ruumide leidmisel. Vändra ja Pärnu-Jaagupi raamatukogud kaaluvad MIRKO teenusega liitumist.

Tori raamatukogu teeb ettevalmistustöid Tammiste haruraamatukogu loomiseks. Plaanis on tähistada Suigu raamatukogu 115. juubeliaastat ja olla muinasjutufestivali Tori Lori eestvedajaks.

Lääneranna raamatukogu planeerib teha kõigis raamatukogudes inventuure. Vallas on planeeritud Lõpe ja Virtsu, võimalik, et ka Varbla haruraamatukogude kolimist.

Kihnu raamatukogu ootab arvutipargi uuenemist.

Pärnumaa raamatukoguhoidjad loodavad, et käimasoleva raamatukogureformi käigus ei lõhuta hästitoimivat Pärnumaa raamatukogude võrgustikku ning raamatukogudevaheline koostöö jätkub endiselt. 2025. aastaks on planeeritud 6 maakondlikku koolitust, seminaripäev Kihnus ja ühine väljasõit „Sagadi paruni mõrvalugude“ radadel koos Ain Kütiga. Lisaks jõuluväljasõit.

Loodame, et otsustajatel on kainet meelt ja reformiga ei muudeta raamatukoguvõrgustikku nõrgemaks.

Koostajad:

Marina Jantson, Pärnu Keskraamatukogu teeninduse peaspetsialist

Regina Ester, Pärnu Keskraamatukogu koolituse peaspetsialist

Krista Visas, Pärnu Keskraamatukogu direktor

/allkirjastatud digitaalselt/